

Konkurenceschopnost finančních služeb v České republice v porovnání s Velkou Británií a Švýcarskem

Diplomová práce

Studijní program: N6208 – Ekonomika a management
Studijní obor: 6208T085 – Podniková ekonomika - Podnik v mezinárodním prostředí
Autor práce: **Bc. Jiří Janus**
Vedoucí práce: Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jiří Janus**
Osobní číslo: **E15000527**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika - Podnik v mezinárodním prostředí**
Název tématu: **Konkurenceschopnost finančních služeb v České republice
v porovnání s Velkou Británií a Švýcarskem**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných předpokladů
2. Charakteristika finančních služeb a jejich struktura ve vybraných zemích
3. Porovnání výkonnosti finančních sektorů vybraných zemí
4. Identifikace pozitivních a negativních faktorů v ČR
5. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných předpokladů

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **65 normostran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

KRUGMAN, Paul R. Intraindustry Specialization and the Gains from Trade. *Journal of Political Economy*. 1981, 89(5), 959-973. ISSN 0022-3808.

WEBSTER, Allan a Philip HARDWICK. International trade in financial services. *The Service Industries Journal*. 2005, 25(6), 721-746. ISSN 0264-2069.

FÁREK, Jiří a Jiří, KRAFT. Světová ekonomika v epoše globálních změn. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012. ISBN 978-80-7372-910-3.

DELIMATSI, Panagiotis a Pierre SAUVÉ. Financial Services Trade after the Crisis: Policy and Legal Conjectures. *Journal of International Economic Law*. 2010, 13(3), 837-857. ISSN 1369-3034.

MOSHIRIAN, Fariborz, Donghui LI a Ah-Boon SIM. Intra-industry trade in financial services. *Journal of International Money and Finance*. 2005, 24(7), 1090-1107. ISSN 0261-5606.

OECD. OECD Statistics on International Trade in Services: Detailed Tables by Partner Country [online]. Paris: Organization for Economic Co-operation and Development Publishing, 2016. ISBN 978-92-6424-824-3. Dostupné z: <http://www.oecd-ilibrary.org/trade/>.

Databáze článků ProQuest (<http://knihovna.tul.cz/>).

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.**

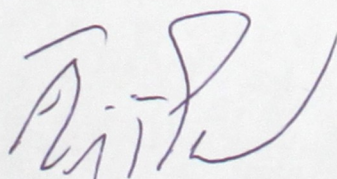
Katedra ekonomie

Konzultant diplomové práce: **prof. Ing. Jiří Fárek, CSc.**

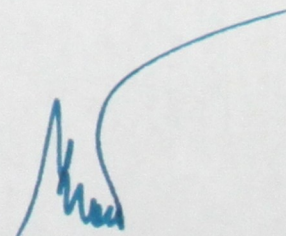
Katedra ekonomie

Datum zadání diplomové práce: **31. října 2016**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. května 2018**

prof. Ing. Miroslav Žížka, Ph.D.
děkan

prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2016

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Anotace

Diplomová práce porovnává konkurenceschopnost sektoru finančních služeb České republiky s Velkou Británií a Švýcarskem. Český bankovní sektor prošel v 90. letech velkou krizí, ale od té doby již uplynulo mnoho let. Cílem práce je proto zjistit, zda se české banky a ostatní firmy poskytující finanční služby přiblížily úrovni velkých globálních hráčů. Nejprve je konkurenceschopnost zemí analyzována pomocí vybraných ukazatelů. Dále jsou identifikována kritéria z Indexu globální konkurenceschopnosti, která mají největší vliv na export finančních služeb. Podle těchto kritérií následně země znovu hodnotí. Po zjištění hlavních nedostatků České republiky jsou formulovány doporučení pro vládní politiku pro nadcházející roky. Hodnocení konkurenceschopnosti závisí na chápání tohoto pojmu. Z hlediska vnějšího pojetí ČR konkurenceschopná není, finanční služby do zahraničí dodává jen minimálně. Finanční sektor je ale stabilní a dobře plní svoji hlavní roli v domácí ekonomice. Z tohoto pohledu tedy konkurenceschopný je.

Klíčová slova

bankovníctví, Česká republika, finanční služby, konkurenceschopnost, Švýcarsko, Velká Británie

Annotation

Competitiveness of Financial Services in the Czech Republic in Comparison with Great Britain and Switzerland

This thesis compares the competitiveness of financial services in the Czech Republic, Great Britain and Switzerland. Czech banking system went through a big crisis in the 1990s. However, it is a long time ago. The main objective of this thesis is to find out, whether Czech banks and other companies providing financial services narrowed the gap between major financial powers. Firstly, the competitiveness is analyzed by selected indicators. After, the most influential factors from Global competitiveness index on the export of financial services are identified. In the next step, selected countries are evaluated based on those factors. Lastly, recommendations are given to Czech policymakers based on discovered weaknesses. Overall the financial sector of the Czech Republic is not competitive in international trade. However, it is very stable and it supports local economy well. From this point of view, it could be considered as competitive.

Key Words

banking, competitiveness, Czech Republic, financial services, Great Britain, Switzerland

Obsah

Seznam zkratek.....	9
Seznam tabulek.....	12
Seznam obrázků.....	13
Úvod.....	14
1 Vymezení pojmů	16
1.1 Finanční služby.....	16
1.2 Financializace	17
1.3 Mezinárodní finanční centra	18
1.3.1 Faktory podmiňující vznik finančních center	19
1.3.2 Výhody a nevýhody mezinárodních finančních center	19
1.4 Konkurenceschopnost.....	21
2 Způsoby měření konkurenceschopnosti	24
2.1 Ziskovost	24
2.2 Reálný efektivní měnový kurz.....	25
2.3 Přímé zahraniční investice.....	26
2.4 Balassův index	27
2.5 Příspěvek k obchodní bilanci	28
2.6 Přidaná hodnota v obchodu	29
2.7 Index STRI.....	30
2.8 Index globální konkurenceschopnosti	32
3 Charakteristika finančních sektorů sledovaných zemí.....	35
3.1 Česká republika.....	35
3.2 Švýcarsko	37
3.3 Velká Británie.....	39
4 Analýza vybraných ukazatelů	42
4.1 Rentabilita vlastního kapitálu	42
4.2 Reálný efektivní měnový kurz.....	43
4.3 Přímé zahraniční investice.....	44
4.4 Normalizovaný index odhalené komparativní výhody	47
4.5 Příspěvek k obchodní bilanci	48
4.6 Podíl domácí přidané hodnoty na hrubém exportu	48
4.7 Index STRI.....	49
4.7.1 Švýcarsko	50

4.7.2 Velká Británie.....	50
4.7.3 Česká republika	51
5 Index globální konkurenceschopnosti	52
5.1 Data a metodika regresní analýzy	52
5.2 Protěžování ze strany státních úředníků.....	54
5.2.1 Hodnocení zemí.....	54
5.2.2 Možná východiska ke zlepšení situace	55
5.2.3 Přístup zemí k problematice	56
5.3 Transparentnost vládní politiky.....	56
5.3.1 Možná východiska ke zlepšení situace	57
5.3.2 Přístup zemí k problematice	57
5.4 Rozvoj klastrů.....	58
5.4.1 Hodnocení zemí.....	59
5.4.2 Možná východiska ke zlepšení situace	60
5.4.3 Přístup ČR.....	60
5.5 Schopnost přilákat zahraniční talent.....	60
5.5.1 Hodnocení zemí.....	61
5.5.2 Možná východiska ke zlepšení situace	61
5.5.3 Přístup zemí k problematice	64
5.6 Míra financování přes místní kapitálový trh	66
5.6.1 Hodnocení zemí.....	67
5.6.2 Možnosti emitování akcií a dluhopisů v ČR.....	67
5.7 Regulace cenných papírů.....	68
5.8 Dostupnost nejnovějších technologií.....	69
5.8.1 Hodnocení zemí.....	70
5.8.2 Zdroje nových technologií.....	71
5.9 Schopnost firem využít nejnovější technologie	72
6 Formulace doporučení pro ČR	73
Závěr.....	75
Seznam použité literatury.....	77
Seznam příloh	88
Příloha A Výstup regresní analýzy v programu R.....	89

Seznam zkratek

BBC	British Broadcasting Corporation
BCPP	Burza cenných papírů Praha
BIS	Bank for International Settlements
BIS ČR	Bezpečnostní informační služba České republiky
BPM	Balance of payments Manual
CDO	Collateralized Debt Obligation
CPI	Consumer Price Index
CTB	Contribution to Trade Balance
ČSOB	Československá obchodní banka
CZ	Česká republika
CH	Švýcarsko
EC	European Commission
EU	Evropská Unie
FDI	Foreign Direct Investment
GCI	Global Competitiveness Index
GRECO	Group of States against Corruption
HDP	Hrubý domácí produkt
IT	Informační technologie

MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MVČR	Ministerstvo vnitra
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
OGP	Open Government Partnership
OSN	Organizace spojených národů
PXE	Power Exchange Central Europe
REER	Real effective exchange rate
SBA	Swiss Bankers Association
STRI	Services Trade Restriction Index
TI	Transparency International
TiVA	Trade in Value Added
UBS	Union Bank of Switzerland
UK	United Kingdom
ULC	Unit Labour Cost
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
ÚV ČR	Úřad vlády České republiky

VaV	Výzkum a vývoj
VB	Velká Británie
WEF	World Economic Forum
WTO	World Trade Organisation

Seznam tabulek

Tabulka 1 Výhody a nevýhody mezinárodních finanční center.....	20
Tabulka 2 Váha STRI kritérií v sektoru komerčního bankovníctví.....	32
Tabulka 3 Váha jednotlivých skupin podle úrovně země	33
Tabulka 4 Skupiny a pilíře GCI	33
Tabulka 5 Nejdůležitější trhy exportu finančních služeb pro ČR (mil USD)	37
Tabulka 6 Nejdůležitější trhy exportu služeb pro VB (mil. USD).....	41
Tabulka 7 REER deflovaný ULC, Index, 2010 = 100	44
Tabulka 8 NRCA sektoru finančních služeb vybrané skupiny zemí	47
Tabulka 9 Příspěvek finančních služeb k obchodní bilanci	48
Tabulka 10 Výsledný regresní model.....	53
Tabulka 11 Počet zahraničních studentů a jejich podíl	66
Tabulka 12 Základní údaje o Burze cenných papírů Praha.....	68
Tabulka 13 Import investičního majetku (mil USD)	71
Tabulka 14 Výdaje na VaV (% HDP)	72

Seznam obrázků

Obrázek 1 Hodnota světového exportu fin. služeb (mil 2005 USD, def globálním CPI) ...	18
Obrázek 2 Problém klasických exportních dat	30
Obrázek 3 Rentabilita vlastního kapitálu bank	42
Obrázek 4 Příchozí FDI, celková pozice (% HDP)	44
Obrázek 5 Odchozí FDI, celková pozice (% HDP)	46
Obrázek 6 Podíl domácí přidané hodnoty na hrubém exportu	49
Obrázek 7 Hodnocení v STRI vybraných zemí	49
Obrázek 8 Hodnocení míry protěžování ze strany státních úředníků podle GCI	55
Obrázek 9 Hodnocení transparentnosti vládní politiky podle GCI	57
Obrázek 10 Hodnocení rozvoje klastrů podle GCI	59
Obrázek 11 Hodnocení schopnosti přilákat zahraniční talent podle GCI	61
Obrázek 12 Hodnocení míry financování přes místní kapitálové trhy podle GCI	67
Obrázek 13 Hodnocení regulace cenných papírů podle GCI	69
Obrázek 14 Hodnocení dostupnosti nejnovějších technologií podle GCI	70
Obrázek 15 Hodnocení schopnosti firem využít technologie podle GCI	72

Úvod

Finanční služby tvoří nedílnou součást moderní ekonomiky. Bez bankovních převodů, úvěrů, kreditních karet, pojištění, investičních a penzijních fondů by mohl svět jen těžko fungovat v podobě, v jaké ho dnes známe. Tato práce zaměřuje především na bankovní sektor, který tvoří, zvláště v České republice, dominantní část finančního sektoru.

Výběr sektoru finančních služeb byl proveden především s ohledem na poměrně divoký přechod České republiky z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní. V době transformace si české bankovníctví prošlo zásadní změnou, na kterou zjevně nebylo dostatečně připraveno. Je proto zajímavé zjistit, jak si v porovnání se zahraniční konkurencí vede nyní, po téměř třiceti letech. Vzhledem k obsáhlosti problematiky se tato práce naopak nezabývá pojišťovnictvím a přenechává tak mnohem více prostoru konkrétnějšímu pojmenování silných a slabých stránek České republiky v oblasti zbývajících finančních služeb.

Pojem konkurenceschopnost je sám o sobě fenomén. Byly o něm popsány stohy papíru a lze ho zaslechnout prakticky každý den z televize z úst politiků, ekonomů i podnikatelů. Paradoxně ale jeho definice není ani zdaleka sjednocená a každý tak může mít namysli něco jiného. Z pohledu finančního sektoru, jehož primárním cílem je podporovat růst reálné ekonomiky, to platí dvojnásobně. Vymežit tento pojem před samotným hodnocením je proto nutností.

Cílem této práce je především zhodnotit konkurenceschopnost finančních služeb v České republice pomocí vhodných ukazatelů a výsledky porovnat s údaji Velké Británie a Švýcarska. Výběr těchto zemí vychází z předpokladu, že v tomto oboru patří mezi globální elitu. Dalším cílem je identifikace hlavních faktorů ovlivňujících sektor finančních služeb. V neposlední řadě práce hledá hlavní rozdíly v přístupu vládní politiky Velké Británie a Švýcarska, které umožnily finančnímu sektoru v daných zemích úspěch na mezinárodním poli. Na základě těchto zjištění budou formulována doporučení pro Českou republiku, které by jí mohly pomoci alespoň částečně napodobit Velkou Británii nebo Švýcarsko.

V první části práce definuje některé pojmy související s finančním sektorem a také přibližuje aktuální debatu o tom, co vlastně konkurenceschopnost znamená. V druhé kapitole jsou představeny jednotlivé metody měření konkurenceschopnosti. Třetí část stručně popisuje vývoj finančních služeb ve vybraných zemích a jmenuje hlavní obchodní partnery. Ve čtvrté části práce zhodnotí aktuální výkonnost zemí na globálním trhu na základě používaných indikátorů. V páté kapitole jsou nejprve určeny zásadní faktory určující konkurenceschopnost finančních služeb. Na základě těchto zjištění práce zhodnotí sledované země a nastíní možné kroky vedoucí ke zlepšení. V páté části formuluje konkrétní doporučení pro Českou republiku. Na závěr budou shrnuty nejdůležitější poznatky a navrhnuty možné směry dalšího výzkumu.

1 Vymezení pojmů

V této kapitole budou uvedeny některé pojmy týkající se finančních služeb a konkurenceschopnosti.

1.1 Finanční služby

Finanční služby hrají zásadní roli v každé moderní ekonomice na světě. Instituce, které tyto služby poskytují, jsou označovány jako „mozek ekonomiky“. Přispívají k efektivnějšímu chodu především těmito funkcemi:

- Usnadnění transakcí zboží a služeb
- Mobilizace úspor
- Alokace kapitálu tam, kde je ho třeba
- Kontrola manažerů tak, aby byly zdroje využívány efektivně
- Přenesení rizika

Finanční sektor se významně podílí na HDP vyspělých zemí a nelze také opomenout množství pracovních míst s vysokou přidanou hodnotou a nadprůměrnými mzdami (Greenwood a Scharfstein, 2013). Pro zjednodušení jej lze rozdělit na dvě základní skupiny – pojišťovnictví a bankovníctví spolu s dalšími službami. Pojišťovnictvím se tato práce nezabývá, ale i bez toho oboru jde o velkou část ekonomiky, ve které jsou zapojeny mimo jiné banky, úvěrové společnosti, družstevní záložny, obchodníci s cennými papíry a burzy cenných papírů, investiční a penzijní fondy, leasingové společnosti, ratingové agentury nebo finanční poradci.

Mezi konkrétní služby poskytované finančním sektorem lze jmenovat přijímání peněžních vkladů od veřejnosti, úvěry všeho druhu (např. spotřebitelské úvěry, hypoteční úvěry, faktoring), finanční leasing, veškeré služby plateb a peněžních převodů (např. kreditní a debetní karty, šeky a směnky), bankovní záruky a závazky, obchodování s cennými papíry, správa aktiv, zúčtovací a clearingové služby, poskytování a převod finančních informací, poradenství a další pomocné finanční služby.

V posledních letech prošel finanční sektor mnoha zásadními změnami. Trend liberalizace obchodu způsobil odstranění bariér a inicioval reformy ve většině zemí po celém světě

(Kireyev, 2012). Do té doby uzavřené finanční trhy tak musely reagovat na příliv cizího kapitálu a zahraničních konkurentů. Výnosy z rozsahu způsobily výrazný úbytek počtu finančních institucí a naopak spustily vlnu fúzí a akvizic. V důsledku toho vzniklo několik nadnárodních firem, které dominují globálnímu trhu. Nové technologie zjednodušily přenos informací, čímž stlačily náklady na přenos informací na minimum. Rozvoj internetu pomohl velkým firmám rychle expandovat a umocnil tak koncentraci v celém odvětví. Úzce s tím také souvisí trend outsourcingu některých služeb do zemí s nižšími náklady pro finanční společnosti. Jde především o tzv. „daňové ráje“, tedy země s minimální nebo nulovou daní ze zisku a uvolněnými regulacemi odvětví (WTO, nedatováno).

1.2 Financializace

Diskutovaným tématem se v posledních letech stala financializace ekonomiky. Jde o velmi široký pojem a pro přehlednost ho lze rozdělit do tří různých vlivů, jakými svět financí mění zažité fungování ekonomiky.

V první řadě jde o trend, kdy značnou část ekonomického růstu táhne finanční sektor. Investice již neplynou do tradiční zemědělské a průmyslové produkce, ale hlavním zdrojem zisku se stávají finanční instrumenty. V tomto novém režimu stagnují reálné mzdy a tak musí být agregátní poptávka stimulována vyšší zadlužeností obyvatel i vyšším veřejným dluhem (Sokol, 2015). Podle mnohých je tento způsob růstu dlouhodobě neudržitelný a vyžaduje systémové změny (Minsky, 1975; Kindleberger, 1978; Detzer a Herr, 2014). Tento jev je patrný v mnoha státech EU, USA i dalších vyspělých zemích (Brown et al., 2015).

Zadruhé jde o odlišný přístup velkých korporací. V posledních letech jsou stále více závislé na finančních trzích a finanční logistice (Froud et al., 2006). Výsledkem je situace, kdy management upřednostňuje krátkodobé finanční cíle za účelem spokojenosti akcionářů před snahou o inovaci a produktivní investice, které zajišťují dlouhodobý úspěch firmy, ale nesou s sebou značná rizika. Dalším efektem je, že i výrobní firmy nyní tvoří velkou část zisku díky svým finančním odnožím (Krippner, 2005).

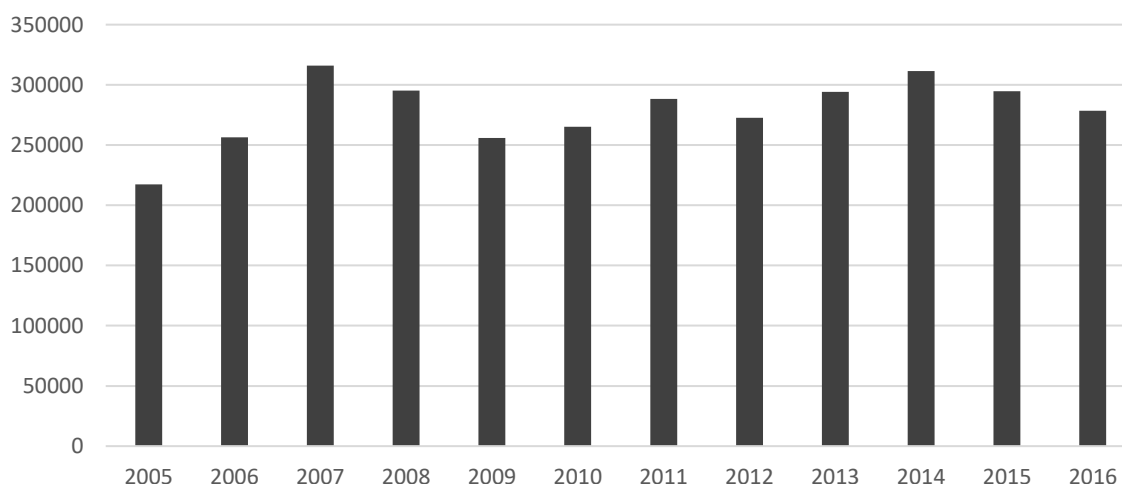
Zatřetí jde o financializaci každodenního života. Lidé přijdou do styku s finančními produkty mnohem častěji než dříve a také je mnohem častěji využívají. Spotřebitelské půjčky a

hypotéky se staly běžnou součástí života (Martin, 2002). S tím, jak bankovní i nebankovní finanční instituce hledají další zdroje příjmů, klesají nároky na kredibilitu dlužníků. Následkem toho pak roste počet exekucí i osobních bankrotů (Sokol, 2015).

Téma této práce se úzce dotýká především prvně jmenovaného důsledku financionalizace. Zatímco aktuální debata je zaměřena zejména na negativní dopady, tato práce zkoumá, jak by mohla Česká republika konkurovat na mezinárodním poli finančních služeb. Některé země v čele s porovnávanou Velkou Británií a Švýcarském z tohoto trendu významně těží. Česká republika naopak v exportu finančních služeb nevynechá. Otázkou tedy je, jaké jsou hlavní příčiny, v čem ji zmíněné země převyšují a jaké kroky by měla podniknout, aby byly schopny místní firmy lépe konkurovat společností zahraničním.

1.3 Mezinárodní finanční centra

Finanční služby tvoří jednu z hlavních částí tzv. „knowledge-based economy“, tedy ekonomiky založené na znalostech. Mnohé vyspělé i rozvíjející se státy v nich vidí budoucnost díky jejich vysoké přidané hodnotě. Evropská unie se zavázala být v tomto oboru nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější na světě (Sokol, 2007, s. 285). Jak ukazuje graf na Obrázku 1, hodnota celosvětového exportu finančních služeb deflovaná globálním CPI vzrostla mezi lety 2005 a 2016 o téměř 30 %, a to navzdory globální finanční krizi v roce 2008. Rok 2007 přesto zůstává rekordním.

Obrázek 1 Hodnota světového exportu fin. služeb (mil 2005 USD, def globálním CPI)

Zdroj: *Exports and imports by service-category and by trade-partner, 2005-2016* [databáze online]. Ženeva: UNCTAD, 2017 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z

<http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=135718>, vlastní kalkulace

Oblasti s nejrozvinutějším finančním sektorem angažující se v zahraničním obchodě se nazývají mezinárodní finanční centra. Literatura zabývající se tímto fenoménem nám může poskytnout cenný návod, jaké faktory hrají hlavní roli při vzniku těchto center a jaké z toho pro danou zemi plynou výhody a nevýhody.

1.3.1 Faktory podmiňující vznik finančních center

Mnoho zemí se pokusilo zaujmout místo jednoho z mezinárodních finančních center, ale pouze několik z nich bylo schopno uspět. Umístění finančních center není náhodné. Je naopak výsledkem cíleného postupu úspěšných zemí, které přilákaly banky k založení svých sídel na úkor zemí neúspěšných (Tschoegl et al., 2002). Nelze přesně popsat recept, který by zaručil úspěch. Odborníci zabývající se finančními centry ale uvádí některé předpoklady, které jsou zásadní pro jejich vznik. Kaufman (2001) jmenuje liberální politiku, tedy volný trh, žádné bariéry pro vstup zahraničního kapitálu, volné přeshraniční toky kapitálu a stabilní měnový kurz. Dále zmiňuje vzdělané bankéře, dobrou regulaci finančního trhu, dodržování mezinárodních účetních standardů, kvalitní právní prostředí a soudní vymahatelnost. Furstenberg (2007) navíc přidává migrační politiku otevřenou talentu ze zahraničí, nízkou kriminalitu a korupci, rozvinutou dopravní a informační síť nebo také přístup k moderním obchodním platformám. Lindemane a Rutitis (2012) při analýze našli negativní korelaci s výší daňového zatížení firem. Vzhledem ke kontroverzi z minulých kapitol se tímto kritériem práce dále nezabývá, protože daňová otázka je velmi komplikovaná a nízké daně do jisté míry limitují schopnost státu pozitivně ovlivňovat ostatní předpoklady.

1.3.2 Výhody a nevýhody mezinárodních finančních center

Rozvinutý finanční sektor s sebou přináší velký počet příznivých efektů pro národní ekonomiku. Zvláště po globální finanční krizi v roce 2008 se rozpoutala také diskuze o jejich nevýhodách. Možné dopady podle Kaufmana (2001) jsou uvedeny v Tabulce 1.

Tabulka 1 Výhody a nevýhody mezinárodních finanční center

Výhody	Nevýhody
Vysoká přidaná hodnota	Náchylné na globální finanční krize
Může se vyvinout rychle	Problémy se mohou rychle rozšířit i do ostatních odvětví
Nízké fixní náklady	Vysoké náklady při selhání
Neznečišťuje životní prostředí	Možnost jednoduchého přesunu jinam
Menší závislost na lokální měně pro malé země s vlastní měnou	Náchylné na korupci a podvody
Efektivnější banky díky zahraniční konkurenci	Náchylné na vládní zásahy

Zdroj: KAUFMAN, G. G. 2001. Emerging Economies and International Financial Centers. Review of Pacific Basin Financial Markets and Policies [online]. 04(04), 365-377 [cit. 2018-05-02]. ISSN 0219-0915. Dostupné z: <http://www.worldscientific.com/doi/abs/10.1142/S0219091501000577>.

Mezi výhody patří vysoká přidaná hodnota finančních služeb. S jejich poskytováním nejsou spojené žádné nákupy drahých surovin ani výrobních technologií. Největším nákladem finančních společností jsou mzdy, nájem kanceláří a nákup informačních technologií. S tím jsou spojeny zmiňované nízké fixní náklady na zařízení. Poskytování služeb neznečišťuje životní prostředí. Díky zahraniční konkurenci pak také vzrůstá efektivita bank, z čehož těží i ostatní domácí firmy. Mezi výhody lze také zařadit menší závislost na lokální měně. V mezinárodních finančních centrech převládá používání globálních měn, ty by v případě inflačních tlaků mohly domácí měnu zastoupit.

Státy s vysokou závislostí na toto odvětví také musí počítat s problémy při finančních krizích. Kvůli provázanosti jednotlivých institucí přes globální finanční trhy se mohou problémy v jedné oblasti rychle přenést do všech koutů světa. Problémy z finančního sektoru mohou poté ovlivnit celou domácí ekonomiku například prostřednictvím zdražení služeb, propouštěním zaměstnanců, tlakem na veřejný rozpočet v případě nutnosti finančních injekcí do nezdravých bank nebo, v krajním případě, ztrátou peněz vkladatelů při bankrotu. Banky a ostatní finanční instituce jsou velmi provázané s vládní politikou. Přílišná nebo naopak nedostatečná regulace mohou velmi jednoduše poškodit celý sektor. Stejně jako se může finanční sektor rychle rozrůst, může se také přesunout do jiné země s lepšími podmínkami.

Jako příklad problému s finančním sektorem není nutné uvádět jen globální finanční krize. V 90. letech se Thajsko snažilo o rozvoj finančního centra v Bangkoku a na jeho vrcholu tvořily finanční služby 27 % thajského HDP. Banky si půjčovaly na mezinárodních trzích v amerických dolarech a japonských yenech, až 60 % jejich aktivit tvořily domácí půjčky

v lokální měně. Tím vláda ztratila kontrolu nad vlastní měnou, která byla v té době pevně fixována na dolar. Následný tlak spekulantů vyústil v devalvaci měny a ekonomickou krizi (Kaufman, 2001).

1.4 Konkurenceschopnost

Jedním z nejčastěji používaných slov v anglicky psaných odborných článcích o konkurenceschopnosti je „elusive“, v českém překladu nepolapitelný, prchavý nebo nezachytitelný (Marginean, 2006). Beneš (2008, s. 14) o tomto pojmu píše: „Přestože se konkurenceschopností zabývá spousta lidí, mluví se o ní a píše se o ní, její definice není nijak sjednocena. Existuje nepřeborné množství někdy velmi odlišných definic tohoto pojmu, které akcentují mnohdy velmi odlišné věci.“ Voinescu a Moisoiu (2015, s. 512) napsali: „(pojem konkurenceschopnost) je stále vágní, nejednoznačný, ale současně vykládaný s dávkou důmyslnosti“.

Pojem konkurenceschopnost je nejlépe uchopitelný na mikroekonomické úrovni – tedy na úrovni jednotlivých firem. Podnik je konkurenceschopný, pokud je schopen najít zákazníky pro svoje výrobky a zároveň plnit své finanční závazky (Krugman, 1994). Ani zde ale není tento koncept jasně definovaný. Beneš (2006, s. 6) uvádí: “Sice lze obecně konkurenceschopnost definovat jako jistou schopnost úspěšně soutěžit na trzích, problém však nastane, pokud chceme přesněji vymezit onu úspěšnost, nebo jestli se tomuto kritériu vyhnete.“ Zásadní je však jasně definovaná dělicí čára mezi tím, zda podnik je konkurenceschopný či nikoliv. Pokud není, podnik musí z trhu nevyhnutelně dříve nebo později odejít. Klvačová (2008, s. 6) k tomuto dodává: „Může samozřejmě činit nejrůznější pokusy o odklad svého odchodu z trhu. Může žádat dodavatele, aby mu počkali s placením, může žádat banku o změnu splátkového kalendáře, může se dohodnout se zaměstnanci, že jim zaplatí mzdu později, než je obvyklé. Může žádat stát o pomoc pod nejrůznějšími důvody a záminkami, může stát vydírat poukazem na zánik rozsáhlého počtu pracovních míst. To však nic nemění na skutečnosti, že existuje zásadní rozlišení konkurenceschopnosti od nekonkurenceschopnosti.“

Z makroekonomického pohledu je definice konkurenceschopnosti ještě obtížnější. Světové ekonomické fórum definuje konkurenceschopnost jako „soubor faktorů – zákonů, institucí,

strategií a procesů – které určují míru udržitelné produktivity ekonomiky na úrovni měst, regionů, států nebo kontinentů“ (Schwab a Sala-i-Martin, 2016, s. 11). Paul Krugman (1997) definuje konkurenceschopnost státu jako „kombinaci příznivé obchodní výkonnosti a něčeho navíc.“

Velmi problematické je tzv. vnější pojetí, které se rozšířilo v minulých letech a opakovaně se objevuje v prohlášeních politiků, novinářů i ekonomů, ačkoliv je založeno na chybných základech. Jako začátek tohoto trendu, který se začal prosazovat v 80. letech, lze označit prohlášení renomovaného ekonoma Balassy z roku 1964: „Můžeme říct, že země se stává více či méně konkurenceschopnou, jestliže se v důsledku vývoje cenově-nákladových faktorů zlepšila nebo zhoršila její schopnost prodávat na zahraničních trzích“ (Balassa, cit. Beneš, 2006, s. 14). Podobně pokračuje i Evropská komise pouze s tím rozdílem, že mimo cenově-nákladových faktorů zohledňuje i kvalitu produkce: „Konkurenceschopnost je definována jako způsobilost průmyslového sektoru bránit a/nebo získat tržní podíl na otevřených mezinárodních trzích, spoléhajíc se na cenu a/nebo kvalitu své produkce“ (EC, cit Beneš, 2006, s. 14). Z těchto definic později vychází populární směr, jenž vystihuje často citované prohlášení tehdejšího prezidenta USA Billa Clintona, který řekl: „Každá země se podobá velké korporaci soutěžící na globálním trhu“ (Clinton, cit. Klvačová, 2008, s. 5). Z termínu konkurenceschopnost se tak stal termín užívaný pro schopnost přilákat zahraniční investory a kapitál. Důsledkem toho začali političtí reprezentanti, samozřejmě v zájmu zvyšování konkurenceschopnosti země, vytvářet pro tyto firmy co možná nejpríznivější podmínky pomocí finančních pobídek, daňových prázdnin, snižování vlivu odborů a dalších nástrojů.

Úloha státu a firmy se tak v zásadě obrátila, jak uvádí Klvačová (2008, s. 8): „Globalizace dala vzniknout v rozsáhlé míře jevu transnacionálního podnikání, transnacionální podnikání dalo vzniknout postupující inverzi role národních státu a transnacionálně operujících podniků. Státy postupně přestávají být pořadateli hospodářské soutěže a stávají se účastníky soutěže o přízeň podnikatelských subjektu a přilákání je na své území, transnacionálně operující podniky postupně přestávají být účastníky hospodářské soutěže pořádané národními státy a stávají se pořadateli soutěže pro národní státy o dosahování nejvyšší konkurenceschopnosti.“ Takový přístup kritizuje také Paul Krugman ve svém článku pro Foreign Affairs nazvaném výstižně „Konkurenceschopnost – nebezpečná posedlost“. Podle něj může honba za konkurenceschopností vyústit v protekcionismus a obchodní války,

neefektivní státní výdaje a špatnou vládní politiku (Krugman, 1994). Tedy nejen, že takový přístup konkurenceschopnost nezvyšuje, ale naopak ji může v dlouhém období snižovat.

Z předchozích vět by bylo možné nabýt dojmu, že konkurenceschopností státu nemá smysl zkoumat, protože jde jen o termín používaný politiky, kteří se vyhýbají strukturálním reformám s dlouhodobým efektem. Místo toho pod záminkou ztráty konkurenceschopnosti lákají zahraniční investory pobídkami všeho druhu. Z nízkého tempa růstu a vysoké nezaměstnanosti naopak viní občany, kteří nemohou konkurovat ostatním na globálním trhu z důvodu minimální mzdy, silným odborům nebo přehnané ochraně životního prostředí. Moderní ekonomie ale využívá jiný, širší pojem konkurenceschopnosti. Mimo růstu produktivity a úspěchu na mezinárodních trzích akcentuje především dlouhodobé důsledky a životní úroveň. Nečadová a Soukup (2013, s. 586) definují konkurenceschopnost jako „souhrn předpokladů pro dosahování dlouhodobě udržitelné růstové výkonnosti ekonomiky a tím i zvyšování ekonomické úrovně v podmínkách vnitřní a vnější rovnováhy.“ Někdo by mohl namítat, zda může například kvalita ovzduší pozitivně ovlivnit konkurenceschopnost země v oblasti finančních služeb. Podle současného pojetí tohoto pojmu to skutečně možné je.

Vyšší kvalita života přitahuje lidský kapitál a o ten jde v dnešním liberalizovaném světě především. Hlavními zdroji konkurenční výhody jsou především inovace a kreativita. Třetím zdrojem je cenově-nákladová výhoda, ta má ovšem omezený potenciál, protože s úspěchem země zároveň posiluje směnný kurz (Beneš, 2006). Klíčem k získání konkurenční výhody tedy nemůže být nic jiného než talentovaní lidé, kteří budou mít dobré podmínky pro svoji činnost. Tito lidé se rodí v každé zemi, budou se ovšem přesouvat tam, kde najdou nejlepší místo pro svůj pracovní i osobní život. Lze tedy konkurenceschopnost definovat jako schopnost země přilákat a udržet talentované lidi, kteří budou mít příhodné podmínky pro svou činnost, jež bude prospěšná pro celou společnost a obstojí i v testu zahraniční konkurence.

2 Způsoby měření konkurenceschopnosti

Úskalí výběru metod měření konkurenceschopnosti přímo vyplývá z nejasné definice. Pokud je měřena aktuální výkonnost, jde o tzv. statické pojetí, které je spojené s krátkým obdobím a vnějším pojetím konkurenceschopnosti. Naopak v souvislosti se širším pojetím je zdůrazňováno především období dlouhé. V dlouhém období jsou zkoumány zejména faktory, které jsou schopny současný stav narušit (Beneš, 2006). Dynamické pojetí zkoumá schopnost zemí přizpůsobovat se globálním změnám. Místo výsledků zkoumá faktory, které napomáhají nebo zabraňují zlepšování konkurenceschopnosti (Kadeřábková, 2003). Podle Balcarové (2006) lze konkurenceschopnost měřit třemi základními způsoby:

- Obchodní výkonností
- Cenovými a nákladovými indikátory
- Multikriteriálními indexy konkurenceschopnosti

Obchodní výkonnost zemí je v této práci měřena pomocí ziskovosti bank, Ballasovým indexem, příspěvkem k obchodní bilanci, domácí přidanou hodnotou a přímými zahraničními investicemi. Skupina cenových a nákladových indikátorů je v této práci zastoupena reálným měnovým kurzem. Třetí skupina je zastoupena Indexem obchodních překážek ve službách a Indexem globální konkurenceschopnosti.

2.1 Ziskovost

Porovnávat ziskovost napříč různými zeměmi je ve většině případů velmi obtížné. Jde ovšem o nejdůležitější údaj při měření výkonnosti. Některé firmy mohou být krátkodobě ztrátové, protože se orientují na budování konkurenční výhody do budoucna. V dlouhém období je ovšem ziskovost naprosto klíčová pro přežití a růst firmy. Pouze dlouhodobě ziskové firmy jsou totiž konkurenceschopnými. Navíc platí, že národní konkurenceschopnost vychází z konkurenceschopnosti podnikového sektoru (Balcarová a Beneš, 2006). Srovnání ziskovosti by mělo být základem každého zkoumání konkurenceschopnosti na úrovni firem i sektorů (Buckley et al., 2010). Jedním z možných ukazatelů ziskovosti je rentabilita vlastního kapitálu, která vyjadřuje poměr mezi ziskem po zdanění a vlastním kapitálem (Balcarová a Beneš, 2006). Rentabilita vlastního kapitálu je jedním z nejčastěji používaných

indikátorů. Jeho výhodou je propojení čistého zisku s podnikovou rozvahou. Na druhou stranu má i své nedostatky, které je nutné zmínit. Jednou z nich je fakt, že zisk lze do jisté míry upravovat i při dodržování účetních standardů podle toho, zda rozhodnutí ve firmě provádí vlastníci minimalizující daňovou povinnost nebo manažeři placení od výše čistého zisku. Druhý problém souvisí s faktem, že indikátor zohledňuje cenu cizího kapitálu, ale nezapočítává cenu vlastního. Rentabilita se zvyšuje, pokud je výnosnost z cizího kapitálu vyšší než jeho cena. Honba za vyšší rentabilitou pak může vést k nadměrnému zadlužení, což může ohrozit stabilitu podniku (du Toit a de Wet, 2007).

2.2 Reálný efektivní měnový kurz

Nominální měnový kurz je pro hodnocení konkurenceschopnosti v čase nepoužitelný, proto se používá kurz reálný. Reálný měnový kurz je vypočítán pomocí nominálního měnového kurzu, který je defilován diferencíálem cenových hladin nebo diferencíálem cenových indexů mezi domácí a zahraniční ekonomikou. Existuje řada různých způsobů výpočtu reálného měnového kurzu, které se liší podle použitého deflátoru cen. Lze použít CPI, deflátor HDP, exportní ceny nebo náklady na jednotku práce. Při sestavování reálného směnného kurzu pro hodnocení konkurenceschopnosti země pak nastává otázka, jakou zahraniční měnu pro výpočet použít (Balcarová a Beneš, 2006). Tento problém řeší reálný efektivní měnový kurz, který byl vybrán jako nejvhodnější metoda. Pro sestavení se používají měny zemí, které jsou hlavními konkurenty na zahraničních trzích. Díky tomu nesledují pouze konkurenci na domácích trzích vybraných zemí, ale také konkurenci při exportu. Jako deflátor byly vybrány náklady na jednotku práce, protože práce tvoří hlavní část nákladů při poskytování služeb. Bilaterální směnné kurzy pak mají přidělenou váhu podle matice zohledňující podíl konkurenta na celkové nabídce a tržní podíl zkoumané země v každém jednotlivém odvětví a každé zemi zvlášť. Cílem je zachytit neustále měnící se tržní strukturu (EC, 2004). Růst REER znamená pokles konkurenceschopnosti země podle cenově-nákladových faktorů a naopak.

2.3 Přímé zahraniční investice

Přímá zahraniční investice je investice, při které se rezident jedné ekonomiky (investor) snaží získat trvalou účast v subjektu (příjemce investice), který je rezidentem v ekonomice jiné než je ekonomika přímého investora. Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi oběma subjekty a významný vliv investora na rozhodování managementu podniku. Jako podmínkou je zpravidla stanovena hranice 10 % vlastnické účasti investora.

Toky přímých zahraničních investic se skládají ze tří hlavních částí:

- Akvizice nebo vlastnictví firem, včetně následných finančních transakcí mezi investorem a příjemcem
- Reinvestice zisků, které nebyly vyplaceny jako dividendy
- Mezipodnikové úvěry

Vzhledem k deregulaci posledních let lze kapitál mezi státy přesouvat stejně jako zboží, služby a lidi. Schopnost přilákat kapitál může být tedy dalším indikátorem konkurenceschopnosti v globálním měřítku. Pokud je příliv motivován potenciálem k růstu a nevyužitými zisky, lze z toho odvodit atraktivitu cílové země (Cellino a Soci, 2002).

Samotná přínosnost zahraničního kapitálu je předmětem odborné diskuze. Pro méně vyvinuté ekonomiky je hlavním pozitivem především zvyšování produktivity prostřednictvím lepšího využití zdrojů, zavedení efektivnějších procesů a moderních technologií, zvyšování kvalifikace pracovníků a dalších tzv. „spillover“ efektů do celé ekonomiky (Alfaro et al., 2004). Například Aitken a Harrison (1999) nebo Borensztein (1998) našli na základě empirické analýzy jen zanedbatelný růst produktivity, respektive HDP, vzhledem k výši příchozích toků kapitálu. Podle jiných analýz je pozitivní efekt podmíněn různými faktory. Podle Alfary (2004) je to vysoká úroveň finančních trhů v zemi příjemce investic. Prozkoumat tuto problematiku není však cílem této práce, používá tedy objem zahraničních investic jen jako indikátor konkurenceschopnosti a dále již nezkoumá jejich vliv. Pro odhalení zásadních změn v kapitálových tocích jsou příchozí a odchozí investice prozkoumány zvlášť, nikoliv jako celková roční bilance.

Jako odchozí toky se započítává změna podílu domácí mateřské firmy v zahraničních společnostech a půjčky svým dceřiným firmám v zahraničí mínus změna podílu zahraničních poboček v domácí mateřské firmě a půjčky mateřským firmám od zahraničních poboček. Hodnota tedy roste, pokud domácí firmy nakupují podíly v zahraničních společnostech, půjčují svým zahraničním pobočkám nebo klesá podíl zahraničních poboček v domácích matkách. Výsledná hodnota odchozích zahraničních investic tedy může být i záporná. To se může stát v případě, že domácí firmy prodávají svůj podíl v zahraničních firmách, půjčují si od nich nebo zahraniční pobočky zvyšují svůj vlastnický podíl ve svých mateřských společnostech. Z hlediska konkurenceschopnosti nelze tyto investice jednoznačně interpretovat. Vysoká hodnota může být podmíněna vysokou úspěšností domácích firem a jejich expanze na zahraniční trhy pomocí akvizic. Na druhou stranu může jít také o investice v zahraničí na úkor těch domácích za účelem vyššího zisku nebo kvůli špatným podmínkám v zemi mateřské společnosti.

Jako příchozí přímé zahraniční investice se počítá změna podílu zahraniční mateřské firmy v domácích společnostech a půjčky domácím firmám od zahraničních matek mínus změna podílu domácích poboček v zahraniční mateřské firmě a půjčky mateřským firmám v zahraničí od domácích poboček. Vysoká hodnota značí velkou atraktivitu pro zahraniční investory. Důvodem bude jeden nebo více faktorů z první kapitoly, tedy nízké náklady, schopnost inovací nebo tzv. „kreativní centra“. Záporné hodnoty znamenají odchod zahraničních investorů ze země, případně problémy zahraničních mateřských společností.

2.4 Balassův index

Jedna z nejznámějších metod komparace je index odhalené komparativní výhody, neboli Balassův index. Ten je založený na relativní exportní výkonnosti zkoumané země vzhledem k ostatním zemím z vybrané skupiny. Ve své původní podobě z roku 1965 má podobu uvedenou ve Vzorci 1:

$$BI_{ij} = \frac{\frac{x_{i,j}}{x_i}}{\frac{x_{w,j}}{x_j}} \quad (1)$$

$X_{i,j}$ značí objem exportu komodity j zemí i , X_i značí celkový objem exportu země i , $X_{w,j}$ značí celosvětový objem exportu komodity j , zatímco X_w reprezentuje celkový objem celosvětového exportu. Produkce komodity j země i má komparativní výhodu v případě, že hodnota indexu je vyšší než 1. Pokud je hodnota indexu 1, nemá země ve výrobě této komodity výhodu ani nevýhodu. V intervalu od 0 do 1 jde pak o nevýhodu. Silnou stránkou této metody je jeho snadný výpočet a srozumitelnost. Jeho nevýhodou je ale jeho asymetričnost, kvůli které není index porovnatelný v čase ani mezi jednotlivými zeměmi (Sankot, 2015).

Aby bylo možné porovnat index mezi zkoumanými zeměmi, je nutné ho nejprve normalizovat. V této práci je použita metoda, kterou navrhl Yu (2009). Index nabývá hodnot $-0,25$ až $0,25$. Neutrální bod je potom v bodě 0. Vzhledem k nízkým hodnotám, které index nabývá, je pro lepší znázornění výsledná hodnota vynásobena 10 000. Celkový světový export byl nahrazen celkovým exportem referenční skupiny X_{ref} . Normalizovaný Balassův index je vypočítán podle Vzorce 2.

$$NBI_{ij} = \left(\frac{X_{i,j}}{X_{ref}} - \frac{X_{ref,j} * X_i}{X_{ref} * X_{ref}} \right) * 10000 \quad (2)$$

2.5 Příspěvek k obchodní bilanci

Stejně jako Balassův index i příspěvek k obchodní bilanci měří konkurenceschopnost pomocí obchodní bilance dané produktové skupiny. Rozdíl spočívá v tom, že tento indikátor pracuje s čistým obchodem, tedy rozdílem mezi exportem a importem. Výpočet příspěvku obchodní bilance je uveden ve Vzorci 3, kde ex a im vyjadřují vývozy a dovozy sledované komodity, EX a IM jsou celkové vývozy a celkové dovozy dané země. První člen měří skutečnou obchodní bilanci finančních služeb dané země váženou jejím podílem na celkovém obchodu. Druhý člen odstraňuje dopady krátkodobých fluktuací v důsledku makroekonomických faktorů (Balcarová a Beneš, 2006).

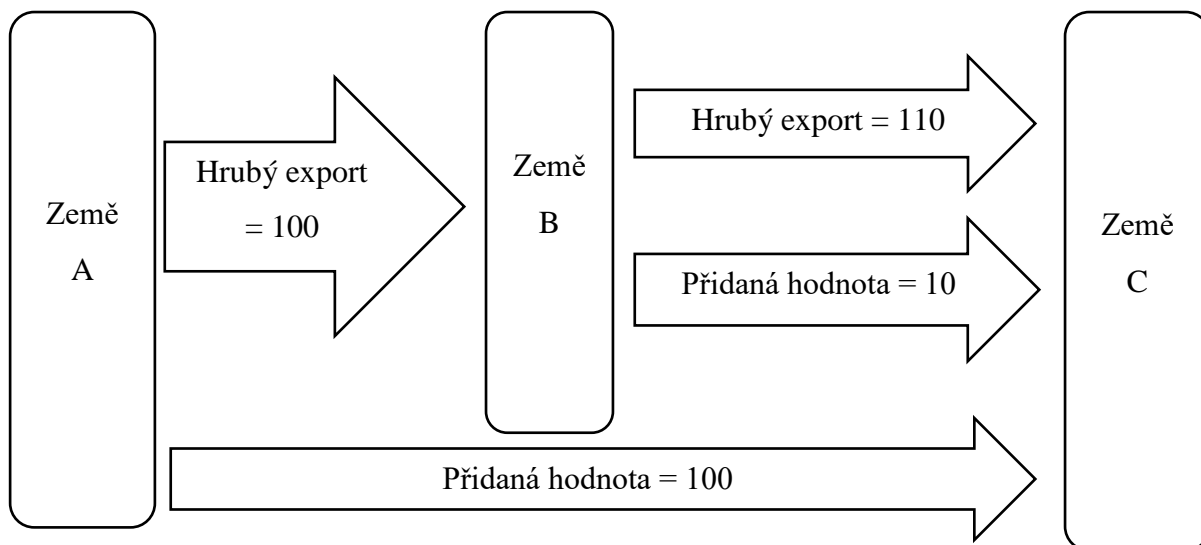
$$CTB = \left(\frac{ex-im}{EX+IM} - \frac{EX-IM}{EX+IM} * \frac{ex+im}{EX+IM} \right) * 1000 \quad (3)$$

Příspěvek obchodní bilance měří očekávanou obchodní bilanci dané komodity za předpokladu, že každá komodita přispívá k celkové obchodní bilanci podle své váhy v celkovém obchodě. Pokud má komodita skutečnou obchodní bilanci vyšší než očekávanou, výsledná hodnota je kladná. Jeho výše měří příspěvek k celkové obchodní bilanci (Kadeřábková, 2003). Výhodou této metody je, že s její pomocí lze určit význam sledovaných produktových skupin v zahraničním obchodu dané země. Zatímco Balassův index měří komparativní výhodu země ve výrobě dané komodity, příspěvek k obchodní bilanci ukazuje, jak z ní dokáže ekonomika těžit (Balcarová a Beneš, 2006).

2.6 Přidaná hodnota v obchodu

Databáze TiVA je společný projekt OECD a WTO, který se snaží vysledovat globální produkční sítě a dodavatelské řetězce lépe, než by bylo možné tradičními statistikami. Hlavním cílem je odstranit problém klasických exportních dat znázorněný diagramem na Obrázku 2. Zatímco v klasických exportních databázích bude mít export ze země A do země B hodnota 110, přidaná hodnota je pouze 10. Vytvořená hodnota 110 má v databázi exportu hodnotu 210. Země B by se podle klasických exportních dat jevila jako úspěšnější, ačkoliv dominantní podíl na tvorbě výrobku vznikl v zemi A. Tento problém řeší databáze TiVA pomocí výpočtu na základě dat vstupů a výstupů z databáze ICIO.

Nevýhodou této databáze je zpoždění, s jakým jsou data uveřejňována. Aktuální vydání z roku 2016 obsahuje data jen od roku 2000 do 2011. Dále je nutné zdůraznit, že jde pouze o odhady založené na databázi vstupů a výstupů, nikoliv o hodnoty získané na základě tvrdých dat. I přes zmíněné nedostatky lze z databáze TiVA zjistit řadu zajímavých informací o exportu zemí. V této práci bude využita pro srovnání kvality exportu finančních služeb z pohledu vývozní země, podle podílu domácí přidané hodnoty na hrubém exportu.

Obrázek 2 Problém klasických exportních dat

Zdroj: OECD-WTO Database on Trade in Value added. Preliminary results. [online]. Paříž: OECD, 2013. [cit. 2018-03-02]. Dostupné z PDF: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/miwi_e/tradedataday13_e/oecdbrochurejanv13_e.pdf

2.7 Index STRI

Odstranění omezení kapitálových toků a zahraničních investic je jednou z hlavních podmínek pro vznik mezinárodního finančního centra (Lindemane a Rutitis, 2012). STRI byl vytvořen v roce 2014 mezinárodní organizací OECD za účelem poskytování přehledných informací o nových zákonech liberalizujících i omezujících podmínky pro zahraniční investice. Databáze sbírá informace o překážkách obchodu pro 19 hlavních sektorů. V roce 2017 zahrnoval index 44 zemí, z toho 35 zemí OECD, dále Rusko, Brazílii, Čínu, Indii, Indonésii, Jihoafrickou republiku, Litvu, Kostariku a Kolumbii. Projekt má dvě různé, ale vzájemně se doplňující části.

První z nich je Index obchodních překážek ve službách. Výsledná hodnota se pohybuje v intervalu mezi 0 (úplně otevřený trh) až 1 (úplně restriktivní). Celkový index se skládá z 5 dílčích částí, které mají pro každý sektor ekonomiky přiděleny jinou důležitost. Ta byla přidělena na základě průzkumu mezi odborníky (Grosso, 2015). Jednotlivé regulace v rámci těchto částí mají ve většině případů hodnotu stejnou. Pro každý z 19 sektorů je hodnoceno několik základních kritérií, které jsou společné pro všechny. Ty jsou doplněny specifickými

kritérii pro každý jednotlivý sektor zvlášť. Některá kritéria mají binární hodnocení – tedy 1 nebo 0. U jiných je hodnocení rozděleno na intervaly, kterým jsou přidělena různá bodová ohodnocení (Grosso, 2015). Například index rozlišuje 4 intervaly – méně než 100 %, méně než 50 %, méně než 33 % a žádný povolený zahraniční kapitál. Každý jednotlivý interval je hodnocen zvlášť 1 nebo 0. Pokud země povoluje maximálně 75 %, výsledná hodnota bude 1. Pokud nepovoluje žádný kapitál, hodnocení bude 4, protože z každého intervalu dostane po jednom bodu. Pokud výsledná hodnota měřena intervalově, získává tak relativně větší váhu, protože v něm lze ztratit více bodů. Stále platí, že nižší výsledná hodnota je lepší. Sledované oblasti politiky jsou následující:

- Omezení vstupu zahraničních subjektů
- Omezení pohybu osob
- Ostatní diskriminační praktiky
- Překážky v konkurenci
- Transparentnost regulací

Druhou částí je databáze zákonů a regulací. V té můžeme najít hodnocení zemí a jejich sektorů podle jednotlivých kritérií, na jejichž bázi je index sestaven. Mimo výsledné hodnoty je zde uveden zákon, který v dané zemi upravuje danou problematiku, případně i komentář zdůvodňující negativní hodnocení. Jako příklad lze uvést maximální délku pobytu pracovníků smluvních dodavatelů ze zahraničí. Index rozlišuje tři intervaly – méně než rok, 1 až 3 roky a více než 3 roky. V databázi lze najít hodnotu pro Českou republiku, maximální délka pobytu jsou v tomto případě 2 roky. Jako zdroje jsou uvedeny Zákon o zaměstnanosti a Zákon o pobytu cizinců na území ČR. Databáze je velmi obsáhlá. Sledovaný sektor komerčního bankovníctví je hodnocen na základě 97 kritérií.

Finanční služby jsou v STRI rozděleny na dvě části – komerční bankovníctví a pojišťovnictví. Práce se bude podrobněji zabývat bankovním sektorem, jak již bylo zmíněno dříve, protože bankovníctví má na celkovém odvětví finančních služeb největší podíl. Mnohá kritéria v tomto indexu pro banky by navíc mohly být stejně dobře použitelné i pro penzijní fondy nebo zprostředkovatele ostatních finančních služeb. V Tabulce 2 je uvedena váha jednotlivých kritérií podle skupiny, do které patří.

Tabulka 2 Váha STRI kritérií v sektoru komerčního bankovníctví

Sektor	Omezení vstupu zahraničních subjektů	Omezení pohybu osob	Ostatní diskriminační praktiky	Překážky v konkurenci	Transparentnost regulací
Komerční bankovníctví	26,27	12,13	18,67	20,83	22,10

Zdroj: GELOSO GROSO, M. et al., 2015. Services Trade Restrictiveness Index (STRI): Scoring and Weighting Methodology, OECD Trade Policy Papers no. 177, OECD Publishing, Paris.

Z tabulky je patrné, že největší váhu mají omezení vstupu zahraničních subjektů. Tato skupina je nicméně nejdůležitější při hodnocení většiny sektorů. V kontextu s ostatními sektory má bankovníctví relativně vyšší podíl důležitosti v transparentnosti regulací a překážkách v konkurenci. Nižší podíl důležitosti naopak nabývá v mezinárodním pohybu osob a ostatních diskriminačních praktikách.

2.8 Index globální konkurenceschopnosti

Publikace GCI probíhá již od roku 1979 pod záštitou Světového ekonomického fóra. Zpráva pro roky 2016–2017 zahrnuje 137 zemí, které hodnotí na základě 12 hlavních pilířů. Konkurenceschopnost je podle WEF soubor institucí, zákonů a faktorů, které ovlivňují produktivitu země (Schwab a Sala-i-Martin, 2016).

Jednotlivé pilíře jsou zařazeny do tří skupin. Země mají přiřazenou různou důležitost každého z pilířů na základě jejich úrovně měřené v HDP na obyvatele. Výjimka je pouze pro státy, kde vývoz základních surovin tvoří více než 70 % celkového exportu, takové země jsou zařazeny do první skupiny v každém případě. Tato metodika je použita za předpokladu, že v rozvíjejících se zemích nebude hrát výzkum a vývoj velkou roli, pokud nebudou splněny základní požadavky na infrastrukturu a základní vzdělání. Naopak pro vyspělé země platí, že mají ekonomiku založenou na inovacích, proto je jejich váha v celkovém hodnocení vyšší. Váha jednotlivých skupin na celkovém hodnocení v indexu podle stupně vývoje země je zobrazena v Tabulce 3. Váha jednotlivých pilířů je v rámci skupiny stejná. Všechny tři zkoumané země patří do zemí třetí, tedy nejvyšší úrovně.

Tabulka 3 Váha jednotlivých skupin podle úrovně země

	1	1-2	2	2-3	3
HDP na obyvatele v USD	<2000	2000-2999	3000-8999	9000-17000	>17000
Váha Základních požadavků	60 %	40-60 %	40 %	20-40 %	20 %
Váha Faktorů zvyšujících efektivnost	35 %	35-50 %	50 %	50 %	50 %
Váha Faktorů podporujících inovace	5 %	5-10 %	10 %	10-30 %	30 %

Zdroj: *Global Competitiveness Report 2016-2017* [online]. Ženeva: WEF, 2016 [cit. 2018-03-20]. ISBN-13: 978-1-944835-04-0. Dostupné z http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf

Seznam skupin a pilířů je uveden v Tabulce 4. Každý pilíř je hodnocen na základě několika kritérií, kterých je celkem 114 a z nichž 70 % tvoří kvalitativní data sesbíraná na základě dotazníků, zbylých 30 % je tvořeno na bázi dostupných statistických dat.

Tabulka 4 Skupiny a pilíře GCI

Skupina	Pilíř
Základní požadavky	Instituce
	Infrastruktura
	Makroekonomika
	Zdraví a základní vzdělání
Faktory zvyšující efektivnost	Vyšší vzdělávání a odborná příprava
	Efektivnost trhu zboží a služeb
	Efektivnost trhu práce
	Rozvinutost finančního trhu
	Technologická připravenost
	Velikost trhu
Faktory podporující inovace	Sofistikovanost soukromého sektoru
	Výzkum a vývoj

Zdroj: *Global Competitiveness Report 2016-2017* [online]. Ženeva: WEF, 2016 [cit. 2018-03-20]. ISBN-13: 978-1-944835-04-0. Dostupné z http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf

Výpočet známky udělené jednotlivým kritériím je proveden podle Vzorce 4 pro ty, v nichž je vyšší hodnota žádoucí. GCI_i^j značí celkové hodnocení země j podle kritéria i , V_i^j je hodnota dosažená zemí j v kritériu i , V_i^{REF} značí minimální a maximální hodnotu v referenčním vzorku zemí. Pokud kritérium ovlivňuje konkurenceschopnost negativně, hodnota se odečítá od 8 (Klvačová, 2004)

$$GCI_i^j = 6 \times \frac{(V_i^j - \min V_i^{REF})}{(\max V_i^{REF} - \min V_i^{REF})} \quad (4)$$

GCI ovšem není dokonalým indikátorem a z logiky věci ani nikdy být nemůže. Klvačová (2004) například poukazuje na vysoký podíl tzv. „měkkých dat“, tedy dat získaných pomocí dotazníků. Počet respondentů je samozřejmě omezený a hodnocení různých kritérií je značně subjektivní záležitost. Dalším problémem může být objektivita respondentů. Nejsou to pouze nezávislí pozorovatelé a odborníci, jde také o manažery a další funkcionáře ze soukromého sektoru. Ti mohou hodnotit například kvalitu veřejných institucí podle toho, jak spokojení jsou s jejich rozhodnutími vzhledem k vlastnímu podnikání, nikoliv jejich dopadům na celou společnost.

Balcarová a Beneš (2006) poukazují na hodnocení pomocí benchmarkingu, který porovnává hodnocenou zemi vždy s nejlepší zemí podle daného kritéria. Varují před „benchmarkingovým fetišem“, který může způsobit, že budou dané hodnoty striktně posuzované bez ohledu na jiné faktory, které je ovlivňují. Malý (2008) zkoušel, jak celkové hodnocení ovlivní změna několika kritérií, která budou, stejně jako ta použitá, také naprosto relevantní. Dospěl k závěru, že výběr faktorů je naprosto zásadní a každá změna výrazně ovlivní pořadí. I přes uvedenou kritiku je ovšem potřeba zdůraznit, že jde o nejrozsáhlejší a nejkompexnější dostupné hodnocení konkurenceschopnosti. Navíc zohledňuje nejen ekonomické, ale i sociální faktory a jejich soulad s moderním chápáním konkurenceschopnosti. Porovnávání celkového pořadí nemá obzvlášť vysokou informační hodnotu, ale pokud se zaměříme na detailní studium jednotlivých pilířů a kritérií, jde o jeden z nejlepších možných zdrojů hodnocení konkurenceschopnosti země.

3 Charakteristika finančních sektorů sledovaných zemí

V této kapitole jsou stručně popsány finanční sektory sledovaných zemí a jejich vývoj. U České republiky a Velké Británie jsou dále uvedeni hlavní partneři pro export.

3.1 Česká republika

Vývoj finančního sektoru v České republice je vhodné rozdělit vývoj na tři etapy. První z nich je období před rokem 1989, kdy v zemi neomezeně vládla komunistická strana, ekonomika byla centrálně plánovaná a všechny finanční instituce byly vlastněné státem. Druhé období bylo dobou transformace na tržní kapitalismus, státní podniky byly privatizovány a právní úprava finančního trhu teprve vznikala. Od roku 2000 už lze mluvit o klasickém bankovním a finančním trhu.

Před rokem 1989, tehdy ještě v Československé socialistické republice, fungoval jednostupňový bankovní systém. Státní banka československá podléhala přímo vládě a měla za úkol financovat úkoly stanovené pětiletými plány. Plnila současně roli centrální, komerční i investiční banky. V zemi existovaly i další banky, které ale plnily spíše roli poboček. Česká státní spořitelna se starala o vklady obyvatel a poskytovala úvěry. Živnostenská banka, která měla pobočku v Londýně, se soustředila na devizové operace. Československá obchodní banka se specializovala na financování a zajišťování plateb exportních podniků (Vencovský, 1999). Vzhledem k tržnímu uspořádání neexistovaly žádné složitější finanční produkty, penzijní fondy ani burzy cenných papírů. Banky v té době nebyly vystaveny žádné konkurenci a nepotřebovaly ani hodnotit kredibilitu dlužníků (Židek, 2006).

Po přechodu na tržní hospodářství se musel bankovní sektor přizpůsobit svojí nové roli. Státní specializované banky se změnily v banky univerzální, které měly pomoci k privatizaci ekonomiky. Jednostupňová bankovní soustava přešla na dvoustupňový systém běžný v kapitalistických zemích západu. Liberální licenční politika umožnila rozvoj malých domácích bank s českým kapitálem. Soukromé komerční banky se ale jedna po druhé postupně dostávaly do problémů s likviditou. V některých případech šlo o důsledky

nadměrné spekulace, podceňování tržního rizika, a také úvěrování podniků, ve kterých měly samy majetkovou účast (Bušek et al., 2012).

Velké státní banky se po podpoře privatizačních problému také dostaly do finančních problémů. K jejich záchraně byly zřízeny tzv. Konsolidační programy I a II, jejichž úkolem bylo ozdravit tyto instituce odkupem špatných úvěrů a příprava na privatizaci těchto bank. Kumulovaná ztráta České konsolidační banky, později České konsolidační agentury, činila od roku 1991 do roku 2007 zhruba 240 miliard Kč (Řežábek, 2008). Zcela zásadní negativní roli v tomto procesu sehrálo velmi nekvalitní právní prostředí a slabá vynutitelnost tehdejšího, fakticky slabého práva věřitelů. Ta zřejmě motivovala dokonce i k rozvoji jevů obsahově blízkých ekonomické kriminalitě, jež nebyly systémem postihovány a měly jasné hmatatelné dopady na zdraví finančního sektoru. V menší míře na trh také vstoupily zahraniční společnosti zakládáním nových bank nebo poboček. Z důvodu špatné právní úpravy přišel ovšem hlavní příliv kapitálu až později, při privatizaci částečně ozdravených bank (Bušek et al., 2012).

Mimo bankovníctví se v 90. letech objevily v ČR také ostatní finanční služby typické pro tržní hospodářství. Zásadní byla především kuponová privatizace, která nastartovala kapitálový trh v ČR. V roce 1994 vznikla Burza cenných papírů. Velmi podobný scénář jako komerční bankovníctví potkalo také to investiční. Značná část privatizace proběhla skrz investiční fondy, které byly také poznamenány řadou skandálů. Harvardské a CS Fondy připravily drobné investory o desítky miliard korun a významně tak přispěly ke ztrátě důvěry Čechů ve finanční sektor (Mašek, 2015; Pokorný, 2017). Legislativa vznikala s velkým zpožděním po transformaci na tržní hospodářství. Situace se zlepšila až koncem 90. let, kdy vznikla Komise pro cenné papíry a řada zákonů upravující právní rámec finančních trhů (Žídek, 2006).

Po roce 2000 lze již hovořit o klasicky fungujícím bankovním a finančním trhu v ČR. V roce 2008 systém překonal bez větších problémů globální finanční krizi. Zásadně se změnila vlastnická struktura bank. Zahraniční kapitál vytlačil ten domácí do té míry, že v roce 2012 ovládal 95 % českých bankovních aktiv. Důsledkem toho se český bankovní trh soustředí především na vnitřní trh, protože vlastníci nemají zájem konkurovat jiným bankám v EU, kde mají také vlastnické podíly. Investiční fondy jsou vyvinuty v relativně malém rozsahu,

naopak u penzijních fondů lze v posledních letech pozorovat rostoucí trend (Bušek et al., 2012).

Zpráva České bankovní asociace hodnotí: „Český finanční sektor jako celek nemá objektivně (z pohledu konkurence v této oblasti, struktury finančního systému ČR a preferencí vlastníků rozhodujících institucí) ambici stát se globálním či regionálním finančním centrem“ (Bušek et al., 2012, s. 7).

Jak ukazuje Tabulka 5, nejdůležitějšími partnery jsou z hlediska exportu finančních služeb pro Českou republiku Slovensko a Nizozemsko, které dohromady tvoří přes 36 % z celkového vývozu. Celkový export finančních služeb měl v roce 2015 hodnotu 432 milionu dolarů, což byl 9% pokles oproti předchozímu roku a o 5 % nižší hodnota než v roce 2013.

Tabulka 5 Nejdůležitější trhy exportu finančních služeb pro ČR (mil USD)

	2015	Podíl na celkovém exportu
Slovensko	78,6	18,2 %
Nizozemsko	77,3	17,9 %
Rakousko	34,4	8,0 %
Rusko	34,0	7,9 %
Velká Británie	28,3	6,5 %
Německo	21,7	5,0 %
Kypr	19,0	4,4 %
Francie	18,1	4,2 %
Belgie	14,2	3,3 %
Polsko	12,1	2,8 %
Celkový export finančních služeb	432,0	100 %

Zdroj: *Exports and imports by service-category and by trade-partner, 2005-2016*. [databáze online]. Ženeva: UNCTAD, 2018. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=135718>, vlastní kalkulace

3.2 Švýcarsko

Rozvoj švýcarského bankovního sektoru započal v 19. století spolu s rozvojem železniční sítě v Evropě. Nejprve bylo hlavním centrem město Winterthur. Koncem 19. století začalo město stagnovat a hlavním centrem dění se stal Curych následovaný Ženevou a Basilejí. Postavení Švýcarska jako bankovního centra umocnila neutralita v první světové válce, kdy

se stala centrem mezinárodních plateb. V roce 1930 si zvolila jako své sídlo Basilej nově vzniklá Banka pro mezinárodní vypořádání (Kindleberger, 1974).

Hlavní konkurenční výhodou švýcarských bank bylo především bankovní tajemství, kterým jsou známé po celém světě. Navzdory populární teorii o ochraně majetku židů, kteří utíkali před nacistickým režimem, přísná pravidla pro dodržování bankovního tajemství měla mnohem pragmatičtější příčiny. Bankovní zákon z roku 1934 určil vyzaření bankovního tajemství jako trestný čin s možností vysokých pokut a až půlročního odnětí svobody. Již před první světovou válkou ale lákaly švýcarské banky zahraniční klienty slogany o maximální diskretnosti. Kapitál proudil do Švýcarska především z Francie, kde roku 1901 dramaticky vzrostla dědická daň a později i daň z příjmu. Belgie, Velká Británie, Francie a později také Spojené státy se snažily odlivu kapitálu zabránit a Švýcarsko často kritizovali. I přes kritiku ovšem zůstal zákon v platnosti a Švýcarsko odmítalo ustoupit (Guex, 2000). Roky 1945 až 1972 jsou označována jako zlatá éra švýcarského bankovníctví. Reálná hodnota bankovního sektoru vzrostla na šestnásobek. Mimo bankovního tajemství měla na tomto růstu podíl také stabilní měna, volný pohyb kapitálu, politická neutralita a relativně nízká inflace (Giddey, 2013).

Do roku 1980 byly hlavní činností bank tradiční přijímání depozit a poskytování úvěrů. Zahraniční pobočky nebyly velmi časté. V 80. a 90. letech byly charakteristickým znakem fúze bank s účelem stát se globálním hráčem. Vzhledem ke klesajícímu a objemu depozit změnilly švýcarské banky strategii a začaly se specializovat na investiční bankovníctví a wealth management (Larson et al., 2011).

Švýcarské banky byly poznamenány finanční krizí v roce 2007. Největší banka, UBS, odepsala přes 40 miliard dolarů, což byla největší částka odepsaná jedinou bankou ze zemí mimo USA. K záchraně přispěla centrální banka, která odkoupila od UBS nejrizikovější aktiva (Honohan, 2008). V roce 2018 vstupuje švýcarské bankovníctví do nové éry. Po nátlaku ostatních států bylo omezeno bankovní tajemství a informace o zahraničních klientech z vybraných zemí jsou sdíleny pro kontrolu daňových úniků (Swissinfo, 2017). Mimo bankovníctví vyniká Švýcarsko také na v komoditním obchodu. Přes zemi je obchodována zhruba třetina světové ropy a významnou roli hraje také v obchodu s bavlnou, cukrovou třtinou, uhlím a dalšími surovinami (SBA, 2013).

Švýcarsko v souladu se svou strategií maximální diskrétnosti nezveřejňuje podrobná data exportu služeb. Export finančních služeb stabilně rostl od roku 2009 až do roku 2014, kdy dosáhl nevyšší úrovně, a sice přes 121 miliard dolarů. V roce 2015 následoval mírný pokles na 112 miliard dolarů.

3.3 Velká Británie

Počátky vzestupu Londýna jako globálního finančního centra sahají až do 19. století. Před rokem 1870 sloužilo mnoho měst jako regionální centra, ale žádné z nich nedokázalo dominovat nad ostatními. Mezi tyto města patřil například Amsterdam, Berlín, Florencie, Frankfurt, Ženeva, Hamburg, Londýn, Milán, New York, Paříž, Filadelfie, Řím, Benátky, Curych a další. Ke konci tohoto období se dostaly do popředí především Londýn a Paříž. Po prohře Francie ve francouzsko-pruské válce se Londýn osamostatnil jako hlavní světové finanční centrum. Tento status si udržel až do první světové války (Kindleberger, 1974).

Vzhledem ke složitosti a nákladnosti na získávání a sdílení nových informací, výnosy z rozsahu podněcovaly vysokou koncentraci finančních institucí na jednom místě. Londýn byl v té době ideální místo vzhledem k postavení Velké Británie jako ekonomické velmoci, britské libry jako stabilní měny a schopnosti bank ovlivňovat politická rozhodnutí v některých částech světa. V následujících letech soupeřil v boji o místo světové jedničky s New Yorkem, což trvalo až do roku 1966, kdy USA zavedly restriktivní regulace na americké banky známé jako „Regulace Q“. Tyto regulace daly v hlavních finančních centrech na počátku 70. let vzniknout Eurodolaru, což umožnilo bankám přijímat depozita a poskytovat úvěry v dolarech i mimo území USA. Většina mezinárodních finančních aktivit se poté přesunula zpět do Londýna (Kindleberger, 1974).

Nejdůležitějším mezníkem byla reforma z roku 1986 za vlády Margaret Thatcherové, která je přezdívána „Velký třesk“. Šlo o zásadní zjednodušení administrativy při obchodování s cennými papíry, které ve spojení s novými technologiemi znamenalo výrazné zrychlení obchodů a snížení poplatků. Tím se otevřely kapitálové trhy pro zahraniční společnosti a londýnská burza díky tomu začala růst až do nynější podoby (Armstrong et al., 1998).

Zatímco v roce 1960 vlastnily banky aktiva v hodnotě 32 % tehdejšího HDP, v roce 2010 už to bylo přes 500 %. Britské banky rostly stabilním tempem již od šedesátých let, největší rozmach ale přišel až mezi lety 1995 a 2008. Bankovní sektor je značně koncentrovaný. Ve Velké Británii sice existuje více než 300 bank a stavebních spořitelén, největších 6 bankovních skupin ale ovládá přes 80 % trhu. Zatímco v 60. letech existovalo v Británii velké množství specializovaných finančních institucí, dnes ovládají trh především univerzální banky, které se mimo klasických retailových služeb poskytují také investiční produkty, základní pojištění a zprostředkovávají obchody s cennými papíry. Mezi lety 1997 a 2007 rostla hrubá přidaná hodnota finančního sektoru průměrně o 6,1 %, což byl dvojnásobek průměrného růstu HDP (Davies et al., 2010). Velká Británie je důležitým místem pro vypořádávání měnových operací, v roce 2016 se zde uskutečnilo přes 36 % forexových operací (BIS, 2016). Londýn hraje nezastupitelnou roli pro občany západní Evropy, kteří využívají místní penzijní fondy a brokery (Clark, 2003).

Bankovní sektor v Británii byl tvrdě zasažen finanční krizí v roce 2007. Mezi prvními oběťmi krize byla britská banka Northern Rock, čtvrtý největší poskytovatele úvěrů v Británii, která byla znárodněna. Bank of Scotland a Barclays musely emitovat největší objem akcií ve své historii. Banka HBOS byla odkoupena skupinou Lloyds, aby se vyhnula problémům. Bank of England a britská vláda poskytly bankovnímu sektoru půjčky a garance v rámci záchranného balíčku v hodnotě 400 miliard liber (BBC, 2009). Finanční sektor se pomalu, ale jistě, dostával na svojí předkrizovou úroveň, avšak referendum o odchodu z EU způsobilo další nejistotu a především společnosti orientující se na vnitřní trh přestaly růst (BoE, 2017).

Velká Británie nezveřejňuje podrobná data jednotlivých složek exportu. Tabulka 6 obsahuje hlavní cílové země exportu všech služeb, jednoznačně nejdůležitějším partnerem jsou pro Británii Spojené státy americké. Ani čtyři následující země v pořadí – Německo, Francie, Nizozemsko a Švýcarsko – netvoří dohromady vyšší podíl na exportu. Mezi lety 2007 a 2009 nastal pokles celkového vývozu služeb o 16 %. Hodnota z roku 2007 byla překonána až v roce 2013. Historický nejúspěšnější byl rok 2014, po kterém nastal opět mírný pokles.

Tabulka 6 Nejdůležitější trhy exportu služeb pro VB (mil. USD)

	2015	Podíl z celkového exportu
USA	81 040	23,5 %
Německo	21 809	6,3 %
Francie	21 623	6,3 %
Nizozemsko	19 033	5,5 %
Švýcarsko	17 751	5,2 %
Irsko	14 240	4,1 %
Itálie	12 581	3,7 %
Japonsko	9 011	2,6 %
Španělsko	8 725	2,5 %
Austrálie	6 673	1,9 %
Export služeb celkem	344 491	100 %

Zdroj: *Exports and imports by service-category and by trade-partner, 2005-2016*. [databáze online]. Ženeva: UNCTAD, 2018. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z

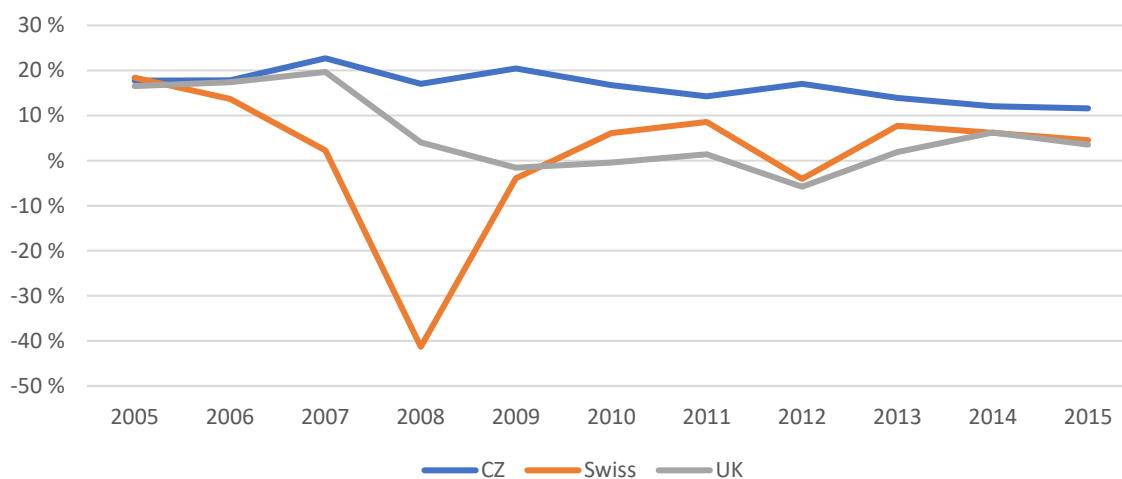
<http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=135718>, vlastní kalkulace

4 Analýza vybraných ukazatelů

V této kapitole jsou země a jejich finanční sektory analyzovány pomocí navržených ukazatelů.

4.1 Rentabilita vlastního kapitálu

Vzhledem k dostupnosti dat je analýza provedena pouze pro bankovní sektor. Rentabilitu vlastního kapitálu bank zobrazuje Obrázek 3.

Obrázek 3 Rentabilita vlastního kapitálu bank

Zdroj: *Global Financial Development* [online]. Washington: World Bank, 2018. [cit. 2018-04-03]. Bank return on equity (% , after tax). Dostupné z: <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=global-financial-development>

Ze srovnání mezi lety 2005 a 2015 vychází nejlépe Česká republika. S výjimkou prvního sledovaného roku dosahovaly každý rok české banky v průměru vyššího zisku v poměru k vlastnímu kapitálu než banky švýcarské a britské. V žádném roce neklesla rentabilita pod 11 %. Hlavním důvodem je orientace na vnitřní trh, díky němuž byly mnohem méně zasaženy finanční krizí (Bušek et al., 2012). Jak již bylo řečeno, britský bankovní sektor byl zasažen podstatně více, ve třech sledovaných letech skončily britské banky jako celek v mínusových číslech. Švýcarský bankovní sektor byl podle této statistiky zasažen nejvíce. V roce 2008 vykázal sektor jako celek ztrátu v hodnotě 41 % vlastního kapitálu. Největší podíl na tom měl již také zmiňovaný krach banky UBS, jež před krizí mohutně obchodovala

s nejproblémovějšími finančními deriváty CDO tvořené špatnými hypotékami (Honohan, 2008).

Při interpretaci výsledků rentability vlastního kapitálu je nutné jednat opatrně. Bank of England zvolila jiný postup při záchraně britských bank, v rámci záchranného balíčku poskytla finančnímu trhu likviditu v hodnotě téměř 80 % ročních státních výdajů v roce 2008 (BBC, 2009). Tyto operace se ovšem v účetnictví daných bank neprojeví tak výrazně jako v případě UBS, která převedla velké množství špatných aktiv do státního fondu výměnou za státní úvěr, což mělo na její rozvahu přímý dopad. V kontrastu s tím české banky vykazovaly celé období vysoké zisky, ty ale putují z velké části do zahraničí mateřským bankám. Nelze proto hodnotit český bankovní sektor jako konkurenceschopnější jen na základě ziskovosti. Výsledky v době krize ovšem svědčí o stabilitě českých bank a jejich zodpovědném chování na globálních finančních trzích, což lze považovat za důležité faktory pro dlouhodobou konkurenceschopnost.

4.2 Reálný efektivní měnový kurz

Matice REER obsahuje 37 industriálních zemí. Jde o 28 států EU, Austrálii, Kanadu, Spojené státy americké, Japonsko, Norsko, Nový Zéland, Mexiko, Švýcarsko a Turecko. Výsledky sledovaných zemí jsou uvedeny v Tabulce 7. Největší růst REER zaznamenala Česká republika mezi lety 2000 a 2008. Přestože mzdy se zvyšovaly i po roce 2010, REER klesal v důsledku měnových intervencí České národní banky mezi lety 2013 a 2017. Ve Velké Británii pracovní náklady také rostly, ačkoliv pomaleji než v ČR. Stejně tak posiloval kurz libry vůči euru až do listopadu 2015. Od prosince začalo oslabování kurzu, které akcelerovalo po referendu o vystoupení z EU v červnu 2016. Ve Švýcarsku na rozdíl od ČR a Británie nominální mzdy prakticky nestoupaly, v roce 2010 ale posílil frank vůči euru o více než 20 %. Švýcarská centrální banka se proto rozhodla udržovat frank v letech 2011 až 2014 fixní k euru. Po konci intervencí v lednu 2015 následovalo další prudké posílení franku o téměř 30 %. Z uvedených dat lze usoudit, že Česká republika mezi lety 2010 a 2016 zvýšila svou cenově-nákladovou konkurenceschopnost. Ve Velké Británii a Švýcarsku ve zvoleném období naopak poklesla.

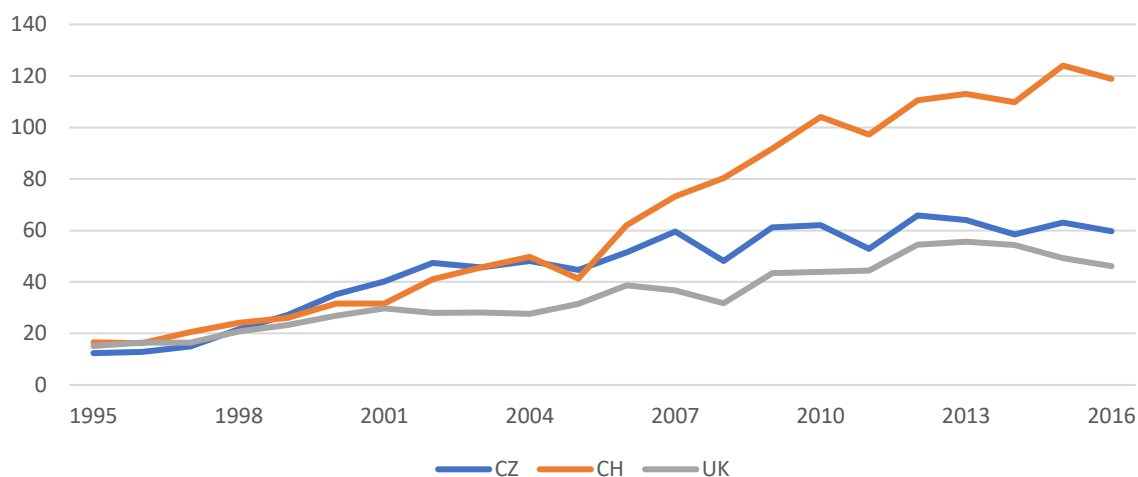
Tabulka 7 REER deflovaný ULC, Index, 2010 = 100

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ČR	100,0	102,9	100,2	97,7	91,8	89,6	92,9
Švýcarsko	100,0	113,4	112,1	113,4	113,6	122,3	118,1
Velká Británie	100,0	98,1	101,9	100,9	106,7	113,8	102,3

Zdroj: *Industrial countries' effective exchange rates* [databáze online]. Lucemburk: EUROSTAT, 2018. [cit. 2018-04-03]. Dostupné z http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ert_eff_ic_a&lang=en

4.3 Přímé zahraniční investice

Celková pozice přímých zahraničních investic sledovaných zemí od roku 1995 je znázorněna v grafu na Obrázku 4.

Obrázek 4 Příchozí FDI, celková pozice (% HDP)

Zdroj: *Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock* [databáze online]. Ženeva: UNCTAD, 2018. [cit. 2018-04-02]. Dostupné z <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96740>

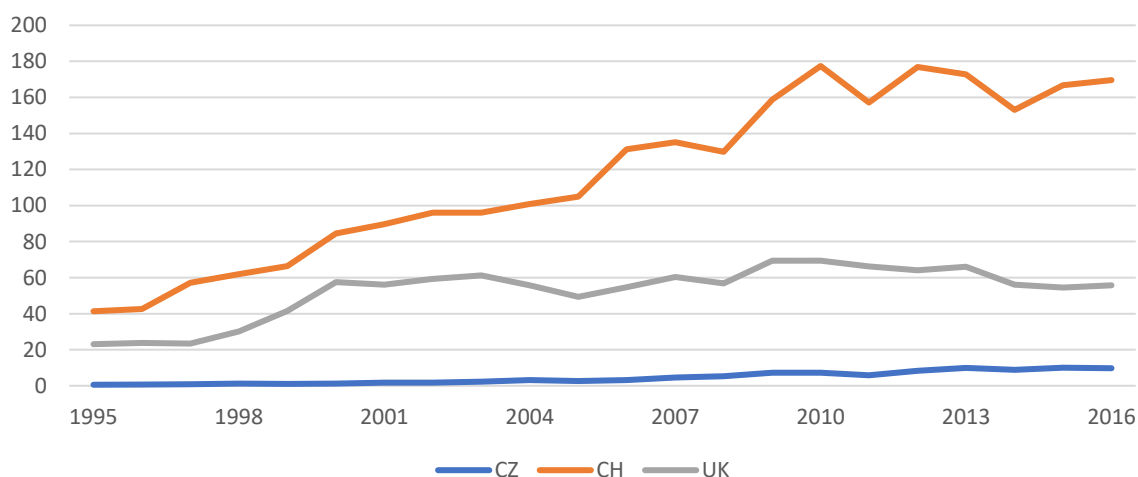
Česká republika zaznamenala velký přísun zahraničních investic především od roku 1995 až do propuknutí finanční krize v roce 2008, kdy investice poprvé významně klesly. Hned následující rok se ale pozice ČR vrátila na předkrizovou úroveň a až do roku 2016 se pohybovala okolo 60 % HDP. Česká republika se stala oblíbenou destinací zejména díky levné a zároveň vzdělané pracovní síle a výhodné poloze ve středu Evropy (Chmelař et al., 2016). V roce 1998 česká vláda představila program podpory zahraničních investic do greenfieldů a brownfieldů, čímž značně podpořila zájem zahraničních investorů. Dalším

významným milníkem byl vstup ČR do Evropské unie v roce 2004. Největší investice proudily do sektoru výroby motorových vozidel, do nemovitostí a také finančních služeb. Příliv v sektoru finančních služeb byl zapříčiněn zejména prodejem státního podílu v českých bankách. V roce 1999 došlo k prodeji majoritního podílu v ČSOB belgické skupině KBC group, o rok později následoval prodej České spořitelny rakouské skupině Erste a v roce 2001 se stala majoritním vlastníkem Komerční banky francouzská Société Générale. Od privatizace velkých bank a jejich stabilizaci ale nabývají přímé zahraniční investice v českém finančním sektoru záporné hodnoty tím, jak zahraniční matky z ČR stahují své zisky (Chmelař et al., 2016). Jak již bylo zmíněno v první části této práce, zahraniční vlastníci nemají zájem o obsluhu cizích trhů českými bankami, protože mají své zastoupení i na mnoha dalších evropských trzích. Z pohledu přímých zahraničních investic lze vnímat Českou republiku jako velmi konkurenceschopnou především v letech 1995 až 2007, kdy investoři vyhledávali české podniky pro akvizice a stejně tak mohutně investovali do již zmíněných greenfieldů a brownfieldů. Po roce 2008 nastal útlum nových investic a odliv zisků do zahraničí, což značí, že česká ekonomika už není pro zahraniční investory tolik přitažlivá.

Do Švýcarska tradičně proudí velké množství zahraničních investic, od roku 2000 se více než zčtyřnásobily. Nejvýznamnějšími příjemci zahraničních investic jsou sektory finančních služeb, manažerský consulting a petrochemický průmysl. Kapitál přichází především z Lucemburska, Nizozemska, Francie a Velké Británie.

Velká Británie je také populární destinací pro zahraniční investory, ačkoliv jejich význam vzhledem k HDP není takový jako u ČR a Švýcarska. V absolutních hodnotách byla v roce 2016 pozice Británie desetinásobně vyšší než v ČR a o 50 % vyšší než ve Švýcarsku. Nejvýznamnější je sektor finančních služeb, což potvrzuje vysokou konkurenceschopnost Británie v tomto odvětví. Další významné sektory jsou IT služby, média, energetika a nemovitosti. Hlavními důvody pro příliv investic je vzdělaná pracovní síla, vládní politika vycházející vstříc podnikatelům a přístup na zahraniční trhy. Kapitál do země přichází především z USA a západní Evropy (Dhingra et al., 2018).

Graf na Obrázku 5 obsahuje data odchozích přímých zahraničních investic. Česká republika není v tomto ohledu aktivní. Ačkoliv lze od roku 2005 pozorovat mírný nárůst investic, vzhledem k Velké Británii a především Švýcarsku je tento trend zanedbatelný. Většina mezinárodního obchodu probíhá přes klasický export. Velmi nízké odchozí zahraniční investice mohou ukazovat na strukturální problém české ekonomiky. Analýza úřadu vlády v roce 2016 píše: „Objem ekonomiky v domácím vlastnictví v reálných hodnotách od roku 1995 nezaznamenal prakticky žádný růst. Ve stejném období vzrostl objem aktivit v zahraničním vlastnictví sedmkrát.“ Dále pokračuje: „Celá řada hospodářských institucí ČR (od systému financování, přes sektor výzkumu a vývoje po nastavení průmyslových vztahů) je přizpůsobena pravidelnému a systematickému přísunu zdrojů, technologií a know-how ze zahraničí“ (Chmelař et al., 2016, s. 5). V České republice tedy nejsou dostatečně silné domácí firmy, které by mohly prostřednictvím zahraničních investic expandovat do zahraničí.

Obrázek 5 Odchozí FDI, celková pozice (% HDP)

Zdroj: *Foreign direct investment: Inward and outward flows and stock* [databáze online]. Ženeva: UNCTAD, 2018. [cit 2018-04-02]. Dostupné z <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=96740>

Britské firmy investovaly především mezi lety 1997 a 2000. Od roku 2001 objem investic stagnuje a nové investice jsou vyvažovány odprodejem stávajících podílů v zahraničí. Švýcarsko patří v tomto ohledu mezi nejaktivnější země na světě. Mezi hlavní sektory, do kterých švýcarské firmy investují, spadají právě finanční služby. Nejvíce kapitálu putuje ze Švýcarska do USA, Lucemburska, střední a jižní Ameriky.

4.4 Normalizovaný index odhalené komparativní výhody

Pro výpočet NRCA byly jako referenční skupina vybrány země OECD. Pro nedostatek dat byl vyloučen Island, Izrael, Japonsko, Mexiko a Nizozemí. Celkem byl výpočet proveden pro 30 zemí. Výsledné hodnoty pro roky 2012 a 2015 jsou uvedeny v Tabulce 8, v níž jsou země seřazeny podle výsledku v roce 2015.

Tabulka 8 NRCA sektoru finančních služeb vybrané skupiny zemí

	2012	2015
Velká Británie	49,21	48,29
Lucembursko	35,23	47,90
USA	14,87	27,78
Švýcarsko	8,99	6,81
Irsko	3,96	0,92
Lotyšsko	0,00	0,00
Estonsko	-0,37	-0,43
Slovinsko	-0,72	-0,93
Nový Zéland	-0,81	-1,01
Řecko	-1,56	-1,62
Chile	-2,02	-1,96
Portugalsko	-1,49	-2,02
Finsko	-1,86	-2,13
Slovensko	-1,94	-2,15
Švédsko	-4,61	-2,32
Norsko	-3,09	-2,44
Maďarsko	-2,47	-3,03
Rakousko	-2,67	-3,52
Belgie	-4,20	-3,77
Česká republika	-3,43	-4,04
Dánsko	-3,46	-4,27
Austrálie	-5,73	-4,40
Turecko	-4,44	-5,25
Polsko	-4,69	-6,32
Kanada	-6,56	-7,06
Španělsko	-5,71	-8,40
Francie	-8,50	-10,86
Itálie	-9,90	-12,24
Korea	-15,27	-17,35
Německo	-16,77	-24,19

Zdroj: Vlastní kalkulace na základě dat z: Services (BPM6): Exports and imports by service-category and by trade-partner, 2005-2016 [online]. Ženeva: UNCTAD, 2017. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=135718>

Globální trh finančních služeb je dominován jen několika zeměmi. V souladu s danými předpoklady má Velká Británie i Švýcarsko v sektoru finančních služeb komparativní

výhodu. Česká republika naopak komparativní výhodu nemá a patří do spodní poloviny tabulky. Hodnota NRCA pro ČR byla navíc v roce 2015 nižší než v roce 2012, což nicméně platí pro všechny tři sledované země.

4.5 Příspěvek k obchodní bilanci

Příspěvek finančních služeb k obchodní bilanci pro sledované země je uvedený v Tabulce 9. Finanční služby přispívají v roce 2015 k obchodní bilanci více než v roce 2012 jak v ČR, tak i ve Velké Británii. Naopak ve Švýcarsku příspěvek mírně klesl. Lze konstatovat, že Velká Británie a Švýcarsko mají komparativní výhodu v sektoru finančních služeb a dokážou z ní také těžit. Česká republika však komparativní výhodu v tomto sektoru nemá, jeho příspěvek k obchodní bilanci byl v roce 2012 nižší než očekávaný, v roce 2015 byl příspěvek mírně vyšší než očekávaný.

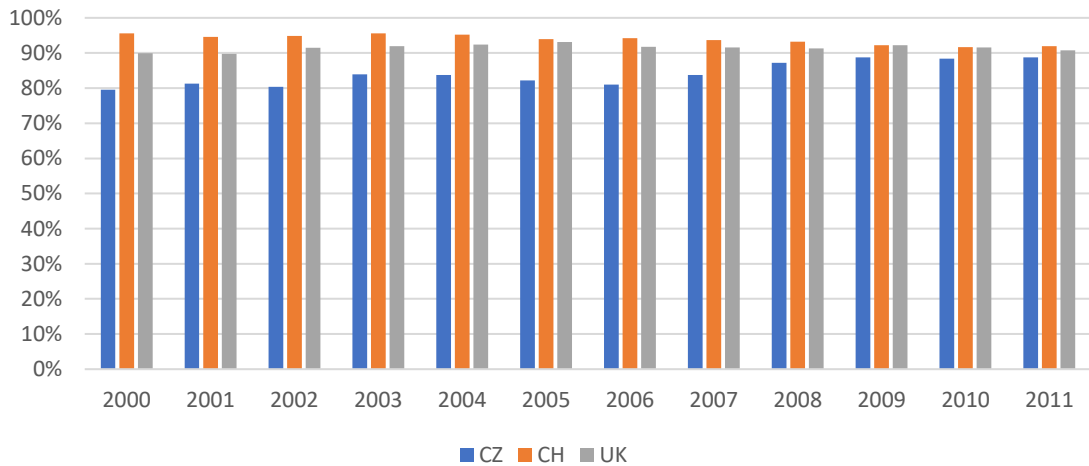
Tabulka 9 Příspěvek finančních služeb k obchodní bilanci

	2012	2015
Česká republika	-0,24	0,03
Švýcarsko	19,93	19,29
Velká Británie	40,13	41,34

Zdroj: Vlastní kalkulace na základě dat z: Exports and imports by service-category and by trade-partner, 2005-2016 [databáze online]. Ženeva: UNCTAD, 2018. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=135718>

4.6 Podíl domácí přidané hodnoty na hrubém exportu

Graf na Obrázku 6 znázorňuje, jaká část exportní hodnoty finančních služeb je vytvořena v domácí zemi. V roce 2000 tvořila domácí přidaná hodnota v ČR 79,5 %, ve Švýcarsku 95,6 % a ve Velké Británii rovných 90 %. V roce 2011 už byly hodnoty jen v rozmezí 3 %. Z tohoto pohledu dohnala Česká republika rozdíl z let před rokem 2007. V roce 2011 už tvořila domácí přidaná hodnota téměř 90 % exportovaných finančních služeb a jen nepatrně méně než lídři v tomto oboru, jimiž jsou Velká Británie a Švýcarsko.

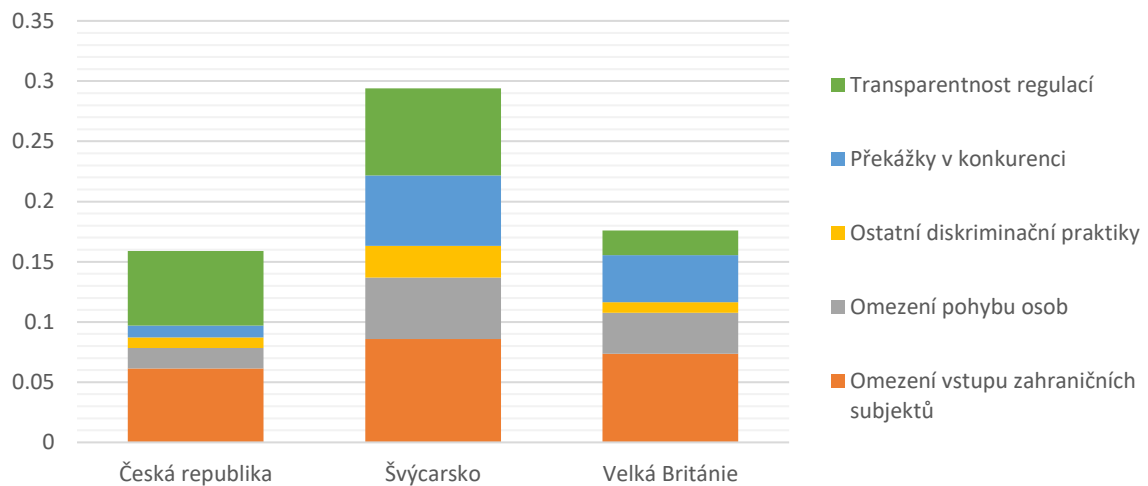

Obrázek 6 Podíl domácí přidané hodnoty na hrubém exportu

Zdroj: vlastní kalkulace na základě: *Trade in Value Added (TiVA)* [databáze online]. 2016. OECD. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=TIVA_2016_C1

4.7 Index STRI

Výsledky ČR, Švýcarska a Velké Británie pro rok 2017 jsou vyobrazeny na Obrázku 7.

Obrázek 7 Hodnocení v STRI vybraných zemí

Pozn. Nižší hodnocení je lepší.

Zdroj: *Commercial banking: Services Trade Restrictiveness Index* [online]. Paříž: OECD, 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=STRI>

Česká republika i Velká Británie má ze 44 zkoumaných zemí nadprůměrné hodnocení. ČR dosáhla 0,159 bodu, Británie pak 0,176. Švýcarsko má naopak podprůměrných 0,294.

Průměr všech zemí v indexu je 0,24. Nejotevřenější trh má Lotyšsko následované Irskem a Španělskem. Na posledních příčkách jsou potom Indonésie a Indie. Z evropských zemí se nejhůře umístil Island, Rusko a právě Švýcarsko. Ve zbytku kapitoly jsou popsány příčiny negativního hodnocení jednotlivých zemí.

4.7.1 Švýcarsko

Jak je patrné z Grafu 1, v žádné z pěti částí si Švýcarsko nevede lépe než ČR nebo Velká Británie. Omezení platí například pro zahraniční vlastnictví kantonových bank, kde alespoň 1/3 akcií musí být kantony vlastněna. Manažeři a alespoň jeden člen představenstva musí být rezidenti. Dále lidé mimo EU nemohou v zemi nakupovat nemovitosti, pokud k tomu nemají povolení nebo nejde o místo k podnikání. Každá významná změna ve vlastnictví akcií bank musí projít schvalovacím řízením. Tři body ztrácí také z důvodu možnosti neudělit osobám pracovní povolení, pokud dojde k překročení kvót stanovených jednotlivými kantony. Pracovní povolení je uděleno pouze na 1 rok s možností dvou prodloužení. Pro srovnání – v České republice jsou to 2 roky a ve Velké Británii je to 5 let. Negativně je hodnocena také doba vyřízení insolvenčního řízení, která trvá v průměru 3 roky, oproti 1 roku ve VB a 2,1 roku v ČR. Na druhou stranu je třeba doplnit, že náklady na ni jsou vzhledem k dotčenému majetku o 25 % menší než v Británii a dokonce čtyřikrát menší než v České republice.

4.7.2 Velká Británie

Z celkových 44 zemí se Británie umístila na devátém místě. V segmentu transparentnost regulací dosáhla jednoho z nejlepších hodnocení. Body ztrácela zejména kvůli zákazu firem mimo Evropský hospodářský prostor poskytovat hypoteční úvěry, přijímat depozity jako hlavní obchodní činnost nebo poskytovat platby. Ke všem těmto činnostem potřebuje mít společnost fyzické zastoupení ve Velké Británii. Omezení platí také pro trh práce. Příchozí pracovníci musí mít odpovídající finanční ohodnocení a zaměstnavatel musí doložit, že pozice nemohla být obsazena místním člověkem. Stejný postup platí pro smluvní i nezávislé dodavatele. Existují ovšem výjimky uvedené v tzv. Seznamu nedostatkových profesí. Tam je uvedena nejen pozice, ale dokonce i minimální plat. Pro tyto profese je řízení zjednodušené

a zaměstnavatel nemusí projít zmíněným testem. Jde například o geology, projektové manažery, softwarové inženýry, doktory nebo zdravotní sestřičky. Minimální plat pak musí být ve většině případů více než 24 000£ ročně. V roce 2015 vyšel v platnosti zákon o maximálním úroku z krátkodobých úvěrů do 30 dnů, který stanovuje maximální výši úroků 0,8 % za den, a mohou činit jen 100 % celkové částky. Cena víza je sice dvojnásobná oproti ČR a Švýcarsku, tento fakt je ale vyvážený pětiletou platností a potřebou menšího počtu dokumentů.

4.7.3 Česká republika

Česká republika obsadila podle indexu šesté místo. Jak ale bylo uvedeno dříve, vytváření žebříčků o zemi s nejuvolněnějšími zákony není úplně šťastné řešení. Pokud se opět zaměříme na negativně hodnocená kritéria, zjistíme jich jen minimum. Pokud chtějí firmy poskytovat hypoteční úvěry, přijímat depozity a poskytovat platby, musejí mít též sídlo v ČR. Dva minusové body patří zemi také za přísnější regulace při posílání osobních dat do zahraničí. V těchto kritériích byly však všechny tři země hodnoceny stejně. Výše úroků z prodlení je státem regulována. Vyřízení insolvence je nejen pomalé, ale také drahé, v průměru 17 % hodnoty majetku. Založení podniku je v ČR dvojnásobně pomalejší než ve Velké Británii. Náklady na založení firmy tvoří přes 5 % průměrného příjmu, naproti tomu ve Švýcarsku jen 2,3 % a v Británii dokonce jen 0,1 %.

5 Index globální konkurenceschopnosti

Vzhledem k vysokému počtu kritérií je není možné analyzovat všechny. Tento problém je řešený pomocí vícenásobné lineární regrese, která byla použita mimo jiné i v práci Lindemane (2011).

5.1 Data a metodika regresní analýzy

Jako závislá proměnná byl použit geometrický průměr poměru exportu finančních služeb na celkovém exportu služeb z let 2014, 2015 a 2016. Tato data pochází z databáze UNCTAD. Poměr na exportu služeb místo celkového exportu byl vybrán proto, aby nebyl podceňen sektor finančních služeb v zemích s vysokým exportem zboží. Původní databáze obsahuje 234 zemí. V prvním kroku byly odstraněny státy, které buď neposkytují potřebná data nebo ve sledovaném období neexistovaly. Takto bylo vyjmuto 132 záznamů. Ze zbylých 102 zemí bylo následně odebráno 7 zemí s extrémně vysokým exportem služeb na jednoho obyvatele (v tomto případě export přesahoval 2000 dolarů na obyvatele). Z 95 zemí s dostatečnými daty muselo být odebráno dalších 10 zemí, které nebyly v roce 2015 hodnoceny v Indexu globální konkurenceschopnosti. Analýza byla tedy provedena na základě dat pro 85 zemí. Jako nezávislé proměnné bylo vybráno 33 kritérií z GCI pro rok 2015, u kterých je předpoklad vysokého vlivu na konkurenceschopnost sektoru finančních služeb. Při jejich výběru byly zohledněny především podmínky pro vznik finančních center z minulé kapitoly.

Nejprve byl definován plný model se všemi kritérii ve tvaru uvedeném ve Vzorci 5:

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \beta_2 X_{2i} + \dots + \beta_k X_{ki} + \epsilon_i \quad (5)$$

Cílem však nebylo vytvořit komplexní model vysvětlující chování závislé proměnné. Pokud je Index globální konkurenceschopnosti vytvořen správně, což se dá i přes kritiku předpokládat, všechna kritéria z indexu mají na konkurenceschopnost určitý vliv. Hlavním smyslem této analýzy je model zjednodušit tak, aby v něm zbyly pouze kritéria vysvětlující chování exportu finančních služeb. Proto byla zvolena metoda backward elimination regression, tedy regrese se sestupným výběrem.

Při této metodě je nejprve stanoven úplný model se všemi 28 kritérii. V prvním kroku probíhá testování hypotézy $H_0: \beta_j = 0, j = 0, 1, \dots, k$. Tím je testováno, zda na dané hladině významnosti existuje v modelu kritérium, které nemá vliv na export finančních služeb. Alternativní hypotézou je pak $H_A: \beta_j \neq 0, j = 0, 1, \dots, k$. V této práci byla stanovena podmínka $p\text{-value} = 0,05$. Jelikož splňuje v úplném modelu tuto podmínku jen 1 z 28 parametrů, H_0 nelze zamítnout. V prvním kroku je proto odstraněn parametr s nejvyšší $p\text{-value}$, neboli $|t|$ nejbližší 0, což jsou v tomto případě výdaje firem na výzkum a vývoj, kde $p\text{-value} = 0,9304$ a $t = -0,088$. Tento postup se opakuje, dokud všechny parametry nesplní stanovenou podmínku. Výsledný model popisuje Tabulka 10.

Tabulka 10 Výsledný regresní model

R	0,736		RMSE	2,396	
R ²	0,541		Coef. Var.	91,950	
Adjusted R ²	0,493		MSE	5,742	
ANOVA					
	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig.
Regression	514,445	8	64,306	11,199	0,0000
Residual	436,409	76	5,742		
Total	950,854	84			
PARAMETER ESTIMATES					
Model	Beta	Std. Error	Std. Beta	t	Sig
(Intercept)	-8.114	2.337		-3.472	0.001
X1.07	-1.897	0.615	-0.508	-3.087	0.003
X1.12	1.870	0.818	0.406	2.286	0.025
X11.03	1.355	0.668	0.303	2.029	0.046
X7.09	1.169	0.464	0.324	2.520	0.014
X8.03	1.680	0.627	0.476	2.681	0.009
X8.07	-1.753	0.651	-0.470	-2.691	0.009
X9.01	3.136	0.908	0.771	3.455	0.001
X9.02	-2.986	1.180	-0.596	-2.530	0.013

Zdroj: vlastní kalkulace

Hodnota R^2 výsledného modelu je akceptovatelných 0,495. Jednotlivé korelačními koeficienty v tomto případě nemá smysl hodnotit, protože cílem nebyla samotná regrese, ale pouze identifikování kritérií, která mají největší vliv na export finančních služeb jednotlivých zemí. Jako nejzásadnější kritéria byla vyhodnocena následující: protěžování ze strany státních úředníků (X1.07), transparentnost vládní politiky (X1.12), rozvoj klastrů (X11.03), schopnost přilákat talentované lidi (X7.09), míra financování skrz místní akciový trh (X8.03), regulace cenných papírů (X8.07), dostupnost nejnovějších technologií (X9.01) a schopnost firem absorbovat nové technologie (X9.02).

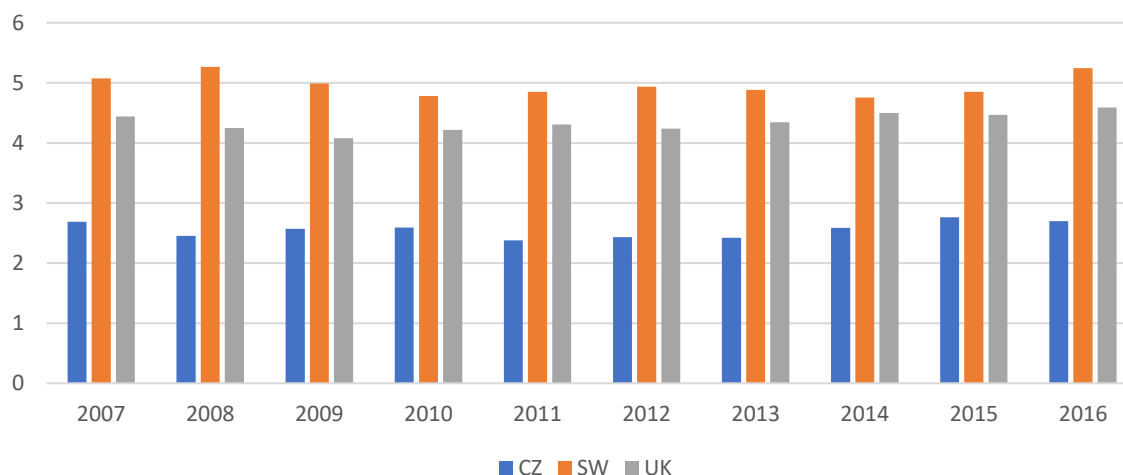
5.2 Protěžování ze strany státních úředníků

První z analyzovaných kritérií je založeno na otázce, do jaké míry upřednostňují státní činitelé spřátelené firmy a jednotlivce při uzavírání smluv a schvalování zákonů. Protěžování spřátelených firem státními úředníky úzce souvisí s korupcí a klientelismem. Jde tedy především o nezávislost veřejných institucí. Hlavním negativním důsledkem korupce ve veřejné správě je neefektivní způsob přerozdělování, což je jeden z hlavních úkolů moderního státu. Dalším následkem dlouhodobého propojení státní správy a spřátelených firem může být nedůvěra občanů i zahraničních investorů ve státní instituce (Naxera, 2012). Korupce má navíc širší sociální rozměr. Nejde jen o chování jednotlivců, ale o systém, který má vlastní pravidla a vnitřní mechanismy. Rozšiřuje tzv. korupční klima, které může ovlivňovat postoje jedinců i chování mas (Frič, 1999).

5.2.1 Hodnocení zemí

Výsledky sledovaných zemí jsou znázorněny v grafu na Obrázku 8. Podle kritéria protěžování ze strany státních úředníků se Švýcarsko a Velká Británie v roce 2016 umístily na 7., respektive 16. místě. Česká republika se naopak pravidelně umísťuje na chvostu žebříčku, v roce 2016 jí patřilo 96. místo se stejným skóre jakého dosáhla například Keňa, Honduras nebo Bulharsko. Korupci zmiňuje ve své výroční zprávě pravidelně i Bezpečnostní a informační služba ČR. Například v roce 2012 mluví o účelovém obcházení zákonů při zadávání státních zakázek, neefektivním prodeji státního majetku, problémech ve státě vlastněných firmách, cíleném nelegitimním ovlivňování legislativního procesu

nebo působení regionálních klientelistických struktur (BISČR, 2013). Situace je velmi podobná i o tři roky později v roce 2015, kdy zpráva kritizuje zadávání státních zakázek v IT, dopravě a energetice, dále zmiňuje snahy ovlivnit regulační orgány v mnoha oborech, včetně finančních služeb, střet zájmů vysokých státních úředníků i nestandardní vztahy mezi úředníky a dodavatelem veřejných zakázek na regionální úrovni (BISČR, 2016). V tomto kritériu dosahuje ČR nejhoršího hodnocení z osmi sledovaných.

Obrázek 8 Hodnocení míry protěžování ze strany státních úředníků podle GCI

Zdroj: *The Global Competitiveness Index Dataset 2007-2016*. [datový soubor]. Ženeva: WEF, 2016. [cit 2018-01-15]. Dostupné z http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/06Othershareables/GCI_Dataset_2006-2016.xlsx, vlastní zpracování

5.2.2 Možná východiska ke zlepšení situace

Vysoká transparentnost vládní politiky pomáhá potírat korupci. Naopak nízká transparentnost, typická především pro autoritativní režimy, tvoří ideální podhoubí pro bujení korupce. Míra transparentnosti vládnutí ukazuje kvalitu demokracie (Lord, 2006). Toto tvrzení má oporu i v empirické studii Islama (2006), která našla pozitivní vliv mezi informovaností veřejnosti a kvalitním zákonodárstvím, které dále vede k vyššímu ekonomickému růstu. Gans-Morse (2018) dále jmenuje ochranu whistleblowerů a investigativních novinářů, antikorupční kampaně, vládní protikorupční útvary a nekompromisní systém trestání korupce.

5.2.3 Přístup zemí k problematice

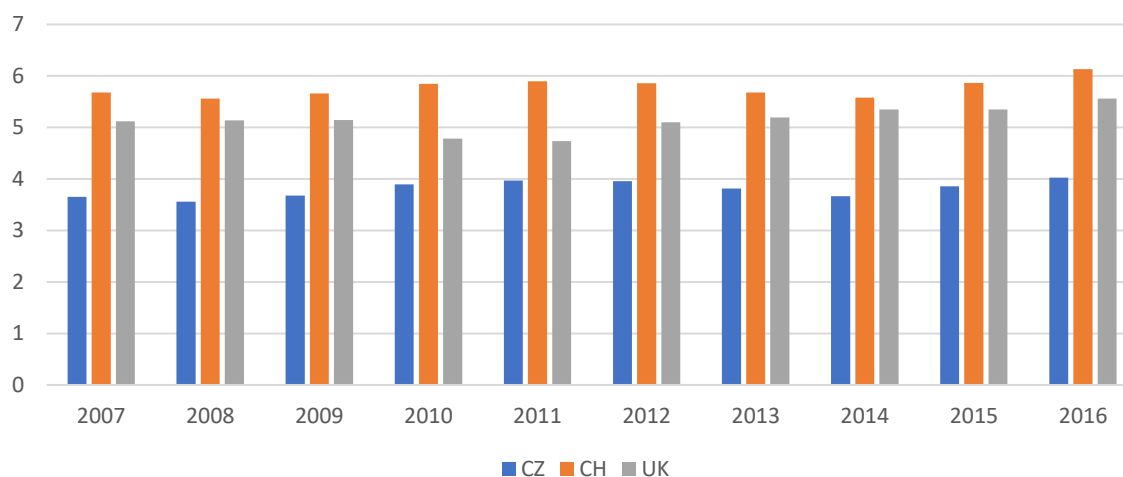
Velká Británie přijala Bribery Act 2010, který umožňuje trestat úplatky udělením až desetiletého vězení, neomezenou pokutu a možnost zabavení majetku. Odpovědnost platí po celém světě, včetně úplatků mezi firmami a úředníky z cizích zemí. Za svoje zaměstnance nese odpovědnost také firma, která nemá zavedeny předepsané protikorupční mechanismy. V roce 2017 pak přijala Criminal Finances Act, který se zaměřuje na daňové úniky a praní špinavých peněz (HM GOVERNMENT, 2017).

Švýcarský právní systém postihuje aktivní i pasivní úplatkářství jako trestný čin s možností odnětí svobody až na 5 let. Platí zde také speciální zákon pro politicky činné osoby ze zahraničí. Pokud žalobci nejsou schopni spolupráce, v některých případech může Švýcarsko zabavit majetek podezřelého nebo jeho blízkých a obrátit princip presumpce nevin, kdy dotčená osoba musí sama prokázat způsob nabytí majetku. Dále má Švýcarsko zákon na ochranu whistleblowerů z veřejného sektoru, kteří mohou hlásit porušení zákona na speciálním úřadě. V boji proti korupci mají značné pravomoci jednotlivé kantony (TI, 2012).

V České republice byl vytvořen první protikorupční plán v roce 1999 a přinášel řadu progresivních opatření. Některá z nich byla i přijata, ale vláda v roce 2006 některé důležité zákony opět v tajnosti odstranila. Například kontrola lobbingu, zvýšená hmotná odpovědnost funkcionářů, přísnější podmínky pro obce při zacházení s majetkem a další. Jedním z mnoha problémů je také střídání lidí na důležitých postech ve veřejné správě spolu s každou změnou ve vládě (TI, 2011). Dalším problémem je pak zpoždění se kterým dochází k právní úpravě klíčových témat. K úmluvě OSN proti korupci se ČR přidala v roce 2005, smlouvu ale ratifikovala až v roce 2013 jako předposlední člen EU.

5.3 Transparentnost vládní politiky

Význam transparentnosti byl již uveden v minulé kapitole. Hodnocení transparentnosti vládní politiky podle GCI je zobrazeno v grafu na Obrázku 9. Švýcarsko a Velká Británie se umístili v roce 2016 na 3., respektive 12. místě. Ve stejném roce skončila Česká republika na 77. místě, což potvrzuje vliv mezi transparentností a korupcí.

Obrázek 9 Hodnocení transparentnosti vládní politiky podle GCI

Zdroj: *The Global Competitiveness Index Dataset 2007-2016*. [datový soubor]. Ženeva: WEF, 2016. [cit 2018-01-15]. Dostupné z http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/06Othershareables/GCI_Dataset_2006-2016.xlsx, vlastní zpracování

5.3.1 Možná východiska ke zlepšení situace

Existuje celá řada způsobů, jak zvýšit transparentnost vládnutí. Jako příklady lze jmenovat průhledné financování politických stran, dokumentování průběhu legislativního procesu, projednávání jednotlivých návrhů s odbornou veřejností, zveřejňování dat ze státní správy, jasné parametry státních zakázek a mnoho dalších. V posledních letech je transparentnosti spojována především s pojmem e-Government, tedy zveřejňování údajů a komunikace s občany prostřednictvím internetu (Otenyo a Lind, 2006).

5.3.2 Přístup zemí k problematice

Ve Velké Británii je od roku 2017 nově zaveden registr skutečných vlastníků firem, kde musí být uvedena vlastnická struktura firem ucházejících se o státní zakázky (UK Home Office, 2017). V současné době se britská vláda soustředí především na zveřejňování dat v otevřeném formátu, což částečně plní již od roku 2016. Švýcarskou strategií je maximální transparentnost a decentralizace moci, kdy každý z 26 kantonů hospodaří relativně autonomně (GRECO, 2017). Všechny tři země provedly legislativní změny směrem ke zpřístupnění dat. V České republice vyšel v roce 1999 Zákon o svobodném přístupu k informacím 106/1999 Sb., který provedl změny směrem k větší povinnosti státních

institucí zveřejňovat údaje. Podobný zákon vešel ve stejném roce v platnost také ve Švýcarsku a o rok později i ve Velké Británii (Kierkegaard, 2009).

Velká Británie spoluzakládala v roce 2011 organizaci Partnerství pro otevřené vládnutí, která si klade za cíl prosazovat transparentnost, bojovat s korupcí a rozvíjet občanskou společnost. Česká republika se k této iniciativě připojila ještě v témže roce na základě usnesení vlády ze dne 14. září 2011 č. 691 (ÚVČR, 2016). Státy pravidelně sestavují tzv. akční plány, kde si stanovují cíle na příští období. Špatné hodnocení České republiky dobře ilustruje její působení v této iniciativě v letech 2012 až 2016. V roce 2012 byl v ČR sestaven první akční plán, který si dal za cíl zvýšit transparentnost pomocí tří konkrétních kroků. V první řadě šlo o odpolitizování, profesionalizaci a stabilizaci veřejné správy. Druhým bodem bylo zefektivnění svobodného přístupu k informacím. Třetím krokem bylo zpřístupnění dat a informací (ÚVČR, 2012). Po uplynutí dvouletého období závěrečná zpráva hodnotila plnění zmíněných předsevzetí. První bod „nebyl v termínu splněn, nicméně je plněn, byť jiným způsobem“ (ÚVČR, 2013, s. 7). Druhý bod „nebyl ve stanoveném termínu splněn a v této podobě ani plněn nebude“ (ÚVČR, 2013, s. 10). Třetí bod „nebyl ve stanoveném termínu splněn, nicméně je postupně naplňován“ (ÚVČR, 2013, s. 15). Všechny tři body byly převedeny do dalšího, tentokrát tříletého období, lišil se ovšem způsob jejich dosažení (ÚVČR, 2014). Závěrečná zpráva z let 2014-2016 už hodnotí první bod z podstatné části ukončený, body 2 a 3 potom jako splněné (ÚVČR, 2016). Hlavním bodem obou akčních plánů byl Zákon o státní službě 234/2014 Sb., který měl za úkol odpolitizovat a profesionalizovat státní správu. Erbsová (2016, s. 64) označila tento zákon za „zjevně ve spěchu připravený“ a jeho schvalovací proces jako „kreativní“ a „podivuhodný“. Tento proces zkoumal i Ústavní soud ČR a konstatoval porušení jednacích řádů v rozporu s ústavou, ale veřejný zájem převýšil zájem na zrušení tohoto zákona (Erbsová, 2016). Zákon zásadní pro zvýšení transparentnosti a omezení korupce tak provází značná míra netransparentnosti.

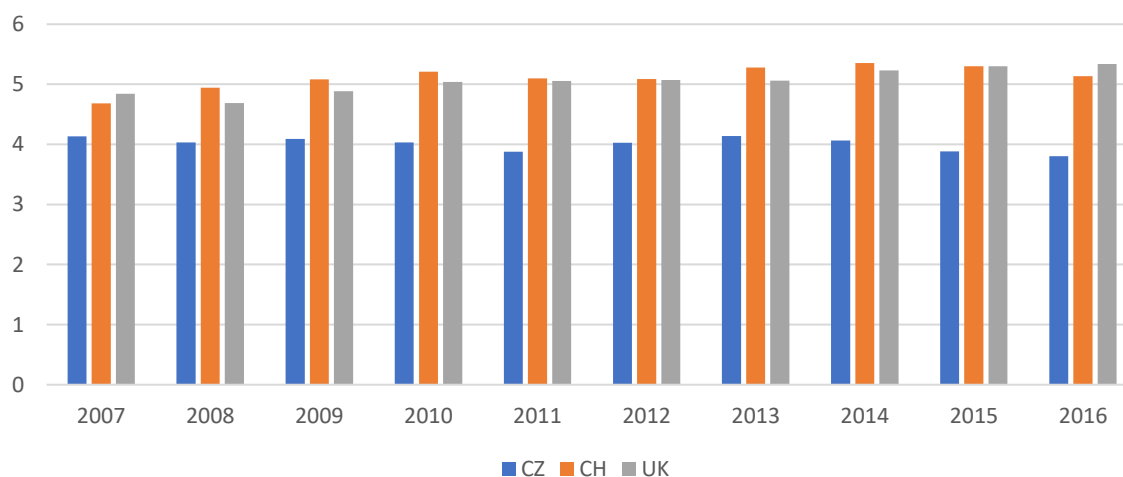
5.4 Rozvoj klastrů

Porter definuje klastry jako „místní koncentrace vzájemně propojených firem a institucí v konkrétním oboru. Klastry zahrnují skupinu provázaných průmyslových odvětví a dalších subjektů důležitých pro hospodářskou soutěž“ (Porter, 1998, s. 78). V klastrech je vysoká

produktivita díky sdílení vědomostí a dovedností, kvalitní infrastruktury a rozvinuté síti dodavatelů, což poskytuje místním firmám konkurenční výhodu (Ketels a Memedovic, 2008). Mezi firmami v klastru existuje rivalita, která je nutí neustále inovovat. Současně spolu ovšem firmy také spolupracují. Z toho vznikl termín „coopetition“, spojení slov competition a cooperation, tedy konkurence a spolupráce. Vznik klastrů je dlouhodobá záležitost. Jejich vznik může probíhat několika způsoby. V některých případech se vytvoří ze shluku několika malých firem. Jindy může být hlavním iniciátorem jen jedna úspěšná firma nebo instituce, například univerzita (Ketels a Memedovic, 2008). Význam klastrů je mezi odborníky i politiky často zdůrazňován, problém nastává při konkrétním definování, co ještě klastrem lze označit, a co už naopak za klastr považovat nelze. To je zásadní především pro tvorbu vládní politiky, která je hraje důležitou roli při tvorbě klastrů (Colgan a Baker, 2003; Ketels a Memedovic, 2008).

5.4.1 Hodnocení zemí

Skóre sledovaných zemí podle kritéria rozvoje klastrů je zobrazeno v grafu na Obrázku 10. Nejmenší rozdíl mezi ČR a zbylými zeměmi byl na začátku sledovaného období. V průběhu let se rozdíl zvětšoval kvůli poklesu hodnocení ČR a také zlepšování Švýcarska i Velké Británie.

Obrázek 10 Hodnocení rozvoje klastrů podle GCI

Zdroj: *The Global Competitiveness Index Dataset 2007-2016*. [datový soubor]. Ženeva: WEF, 2016. [cit 2018-01-15]. Dostupné z http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/06Othershareables/GCI_Dataset_2006-2016.xlsx, vlastní zpracování

5.4.2 Možná východiska ke zlepšení situace

Stát by se měl zaměřit především na již existující klastry, než aby se snažil vytvořit úplně nové. Důležitá je role státu jako partnera, nikoliv jako vůdce. Stát by neměl zasahovat do tržní soutěže dotacemi a ochránářskými nástroji, takové projekty velmi často selžou. Naopak by měl zajistit základní předpoklady pro spravedlivou soutěž, kvalitní infrastrukturu a podpořit spolupráci mezi státními institucemi a soukromým sektorem (Ketels a Memedovic, 2008).

5.4.3 Přístup ČR

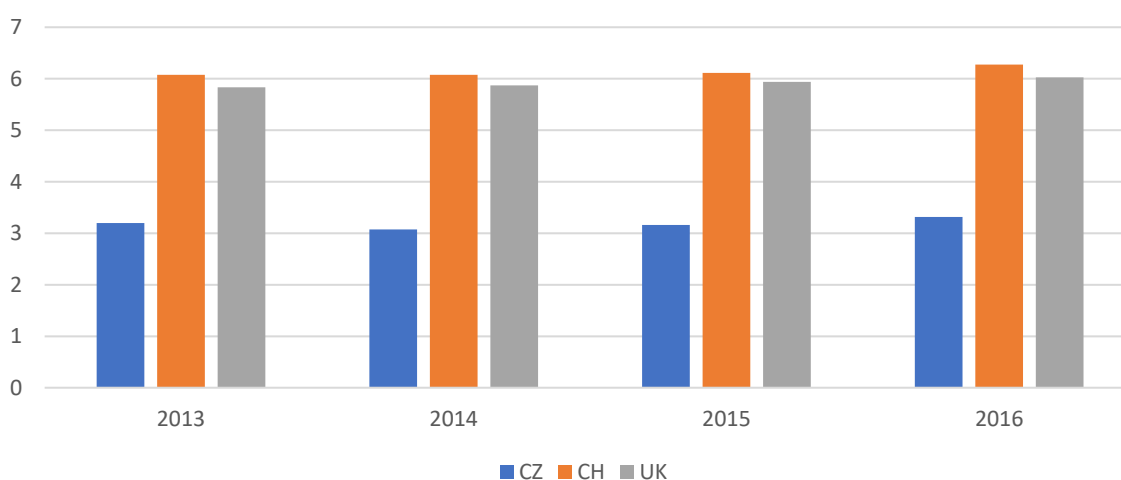
Na podporu klastrů je v České republice zaměřený program Spolupráce v rámci Operačního programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Cílem tohoto programu je rozvoj inovačních klastrů, jako nástroje pro zvýšení intenzity společných výzkumných, vývojových a inovačních aktivit mezi podnikatelskými subjekty a výzkumnou sférou. Posilování vzájemných vazeb na regionální, i mezinárodní úrovni povede k rozvoji ekonomiky založené na znalostech a inovacích. Mezi podporované aktivity patří především kolektivní výzkum, sdílená infrastruktura, internacionalizace klastru a rozvoj klastrových organizací. Na program Spolupráce v letech 2007 až 2013 bylo alokováno 6,6 mld. Kč, hodnota obdržených žádostí o podporu byla přes 17 mld. Kč, proplaceno bylo téměř 7 miliard, tedy 106 % z původní alokace. O tento program zjevně byl zájem. Mezi největší příjemce podpory patřily klastry MAE Stroj obecného strojírenství, OMNIPACK výrobců obalů a CLUTEX sdružující výrobce technických textilií, především tedy průmyslová odvětví (MPO, 2016). S koncem tohoto období začíná sestupný trend v rozvoji klastrů podle hodnocení GCI, což může být zčásti způsobeno mezerou při přechodu na nový operační program pro roky 2014 až 2020.

5.5 Schopnost přilákat zahraniční talent

Jak vyplývá z předchozí kapitoly o konkurenceschopnosti, schopnost přilákat zahraniční talent je naprosto klíčová pro budování dlouhodobé konkurenceschopnosti.

5.5.1 Hodnocení zemí

Jak ukazuje graf na Obrázku 11, hodnocení podle tohoto kritéria nevyznívá pro Českou republiku příliš pozitivně. Naopak Švýcarsko i Velká Británie patří v tomto oboru mezi špičku. Toto kritérium bylo do GCI zakomponováno až v roce 2013, výsledky jsou proto zobrazeny pouze pro čtyři roky. V rámci tohoto období nelze zpozorovat žádnou zásadní změnu mezi sledovanými zeměmi. Hodnocení pro Švýcarsko a Velkou Británii mírně stoupá, naproti tomu ČR byla hodnocena nejlépe v tom prvním sledovaném, tedy 2013. Změna je ovšem minimální.

Obrázek 11 Hodnocení schopnosti přilákat zahraniční talent podle GCI

Zdroj: *The Global Competitiveness Index Dataset 2007-2016*. [datový soubor]. Ženeva: WEF, 2016. [cit 2018-01-15]. Dostupné z http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/06Othershareables/GCI_Dataset_2006-2016.xlsx, vlastní zpracování

5.5.2 Možná východiska ke zlepšení situace

Lákavost země pro výjimečně talentované lidi ze zahraničí souvisí především s vysokou životní úrovní a příznivou imigrační politikou. Neméně důležitou roli hraje také daňový a právní systém, otevřenost zahraničnímu kapitálu, úroveň podpory studentských pobytů a pracovních stáží, vyspělost jednotlivých odvětví v zahraničním měřítku, dostatek pracovních míst, kulturní aspekty, místní jazyk a mnoho dalších. Některé faktory není možné ovlivnit na úrovni státní politiky, mnohé přímo závisí na vládní politice. Mahroum (2000) zjistil, že každá skupina obyvatel se rozhoduje na základě jiných faktorů. Rozdělil proto

populaci na 5 základních skupin, u kterých hledal jejich hlavní požadavky při přesunu do zahraničí.

První skupinou jsou manažeři a řídicí pracovníci, které pojmenoval jako náhodné turisty. Často se stěhují neplánovaně z důvodu proběhlé akvizice nebo fúze svého zaměstnavatele se zahraniční firmou. Až později se rozhodnou v cílové zemi zůstat natrvalo. Přinášejí s sebou hlavně moderní přístupy a procesy. Přesunují se hlavně z vyspělých zemí do těch rozvíjejících, aby zajistili investorům bezproblémový chod zahraničních poboček a tím návratnost jejich investic. Jejich počet souvisí především s výší zahraničních investic v domácí zemi. Z uvedených skupin tvoří největší skupinu kvalifikovaných imigrantů (Mahroum, 2000).

Druhou skupinu tvoří technici a inženýři. Hlavním kritériem těchto migrantů je ekonomická stránka a jejich uplatnění v oboru. Jejich počet úzce souvisí s výdaji na vědu a výzkum průmyslových podniků a státu. Existují obavy z toho, že tito imigranti tlačí na nižší mzdy a vytlačují místní experty. Studie ovšem ukazují, že díky spolupráci a různému přístupu k řešení problémů spíše místní doplňují, čímž zvyšují celkovou produktivitu. Například ve Spojených státech patří experti původem ze zahraničí mezi nejlépe placené, takže tlak na mzdy je diskutabilní (Mahroum, 2000).

Třetí skupina zahrnuje akademiky a vědecké pracovníky. Jejich hlavním kritériem je reputace zvolené instituce, úroveň výzkumu a možnosti publikování. Schopnost přilákat tyto lidi se dá ovlivnit daňovou podporou výzkumu a vývoje v soukromém sektoru, úrovní vysokého školství, grantovou politikou státu nebo otevřeností k zahraničním studentům, stážistům a vědeckým pracovníkům. Inovace plynoucí z výzkumu jsou hlavním zdrojem konkurenceschopnosti vyspělých zemí. Kvalita vědecké činnosti je tedy naprosto stěžejní a schopnost přilákat zahraniční talent tvoří její důležitou součást. Renomované vědecké týmy jsou zpravidla tvořeny z velké části experty na danou problematiku z celého světa.

Podnikatelé tvoří čtvrtou skupinu. Jde o lidi, kteří přichází do cílové země s obchodním nápadem a alespoň minimem kapitálu za účelem založení firmy. Ti jmenují jako hlavní důvody k imigraci státní politiku v oblasti daní, migrace, regulace v oblasti pracovního práva a také přístup ke kapitálu. Přinášejí do cílové země know-how, vytvářejí zde pracovní

místa a díky zahraničním kontaktům a mezinárodní zkušenosti jejich firmy častěji angažují v mezinárodním obchodě, především se zemí původu, kde mají z minulosti síť kontaktů.

Poslední skupinou jsou studenti. Schopnost je přilákat závisí na mezistátních smlouvách a kooperaci mezi školskými institucemi. Motivací studentů je především získat zahraniční zkušenosti, naučit se světový jazyk a získat certifikát ze světově uznávané instituce. Pro některé země to může být významný zdroj vysokoškolsky vzdělaných pracovníků z různých oborů.

Přístupů a strategií, jak přilákat do své země talent, může být několik. Je na každé zemi, kterou cestou se vydá a na jakou skupinu lidí se bude zaměřovat. Vzhledem k sílícímu tlaku a rostoucí flexibilitě lidského kapitálu nemůže žádný stát zůstat pozadu a tento trend ignorovat. Martin (2006) definoval 4 hlavní způsoby, kterými může státní politika cílit na zahraniční experty.

Prvním z nich je tradiční způsob udělování trvalého pobytu a občanství. Země se snaží obohatit svůj lidský kapitál umožněním setrvání v zemi při splnění určitých podmínek. Některé země mají transparentní bodové hodnocení, jiné státy nechávají rozhodnutí výlučně na rozhodnutí imigračních úředníků.

Jako druhý zmiňuje vycházení vstříc potřebám pracovního trhu. Jde o nejčastěji používaný způsob. Odpovědný orgán vyjmenuje určité typy povolání, kde hrozí nedostatek domácích pracovníků. Na základě vzdělání a pracovních zkušeností pak povoluje krátkodobý pracovní pobyt uchazečům ze zahraničí. Cílem většinou není trvalý pobyt, ale eliminování problému na pracovním trhu v rámci ekonomických cyklů.

Další možnou cestou jsou pobídky podnikatelům. Další užívaný způsob je poskytnutí trvalého pobytu podnikatelům, kteří s sebou přinesou minimální stanovenou výši kapitálu nebo vytvoří určitý počet pracovních míst. Pokud se manažer nebo jiný vysoce kvalifikovaný člověk rozhodne přestěhovat do zahraničí, může být také zjednodušený postup získání povolení pobytu pro jeho kolegy nebo rodinu. V ostatních případech může jít o finanční či daňové pobídky zahraničním firmám při založení dceřiných firem.

Čtvrtým způsobem může být umožnění vstupu přes akademickou půdu. V tomto případě je cílem umožnit zahraničním studentům a akademickým pracovníkům studentský pobyt

a motivovat je k tomu, aby v zemi zůstali i po jeho skončení. Úspěšné jsou v tomto případě například Spojené státy nebo Velká Británie, kde mají studenti s dobrým prospěchem možnost pokračovat v navazujícím nebo doktorandském studiu se slevou na školném, případně úplně zdarma.

Úspěšnost země získávat talent přes akademické pole závisí na dvou faktorech. Prvním z nich je podíl zahraničních studentů, kteří se rozhodnou v zemi zůstat i po skončení studia. Procento studentů, kteří v zemi zůstanou i po ukončení studia se liší. Na toto téma neexistují mezinárodně srovnatelná data. Nicméně například na základě průzkumu mezi studenty ve Velké Británii plánuje zůstat i po skončení jejich studijního programu přes 30 % zahraničních studentů (Falkingham et al., 2017). To je poměrně vysoké číslo, avšak je nutné zohlednit fakt, že jde pouze o dotazník na budoucí plány, takže finální číslo se může výrazně lišit. Druhým faktorem je celkový počet zahraničních studentů. Druhým faktorem je potom celkový počet zahraničních studentů, kde již mezinárodně srovnatelná data existují.

5.5.3 Přístup zemí k problematice

K dokreslení situace jsou vybrána dvě kritéria, která zásadně ovlivňují schopnost přilákat talentované lidi ze zahraničí. Prvním sledovaným je náročnost získání pracovního povolení. Česká republika i Velká Británie jsou členy Evropské Unie, což zaručuje volný pohyb osob. Pracovní povolení tedy nejsou nutná. Švýcarsko má s EU uzavřeny smlouvy o volném pohybu osob, takže pro něj platí podobná pravidla. Omezení se týkají pouze třetích zemí.

Česká migrační a azylová politika spadá pod ministerstvo vnitra. Upravena je Zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Podle zásad politiky vlády z roku 2003 migrační politika státu neklade překážky legální migraci, a podporuje imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná. Na vysoce kvalifikované pracovníky míří programy Fast Track a Welcome Package spravované vládní agenturou Czechinvest a Modrá karta pro vysokoškolsky vzdělané cizince, která má společné parametry pro celou EU. Program Fast Track pomáhá s vnitropodnikovými transfery zaměstnanců ve zrychleném režimu. Program je určen pouze podnikům, které působí v ČR alespoň 2 roky. Welcome Package má podobné parametry, ale míří na startupy s tuzemským vlastníkem bez nutnosti předchozího dvouletého působení. V prvním případě je omezení

na 500 osob ročně, Welcome Package má potom kvótu 100 osob ročně (Czechinvest, 2008). Modrá karta poskytuje dvouletý pobyt stejně jako klasická zaměstnanecká karta, probíhá ale, stejně jako zmiňované dva programy, ve zrychleném řízení. Hlavním problémem v České republice je doba vyřízení. U Modré karty jde až o 3 měsíce a horší situace je ze zemí EU pouze v Itálii. V Británii trvá proces pouze 2 týdny, ve Švýcarsku pak 6 týdnů. Pokud zahrneme i dobu potřebnou k přípravě, proces trvá v ČR dlouhých 19 týdnů, v Británii 4 a ve Švýcarsku 8. Český proces zdržuje především nutnost přeložit vysokoškolský diplom do češtiny a úřední potvrzení. Ve zmíněných speciálních programech ČR je doba zhruba poloviční (Deloitte, 2016).

Švýcarsko má dva základní režimy, jeden krátkodobý pro maximálně 120 po sobě jdoucích dní a druhý dlouhodobý. Povolení je v obou režimech platné jeden rok s možností prodloužení (Deloitte, 2016).

Velká Británie má propracovaný imigrační proces. Pro kvalifikované pracovníky je určen „Tier 2 permit“. Zaměstnavatel musí vystavit certifikát dokládající, že práce splňuje podmínky minimálního platu a kvalifikace pro jednotlivá zaměstnání. Na základě tohoto certifikátu požádá o cestovní třicetidenní vízum a odcestuje do Británie, kde osobně požádá o povolení a poskytne své biometrické údaje. Vízum je poté udělováno na základě bodového systému. Tento systém, ačkoliv vypadá složitě, probíhá velmi rychle. Země si pečlivě vybírá, které migranty do země přijme. Na druhou stranu, pokud žadatelé projdou tímto řízením, dostanou povolení na 5 let. Vzhledem k vysokému počtu imigrantů zavedla Británie od dubna 2017 poplatek £1000 za rok za každého zahraničního pracovníka. Ten platí zaměstnavatel, ale platí zde výjimky pro nedostatkové profese (Deloitte, 2016).

Jedním ze způsobů, jak zvýšit konkurenceschopnost může být akademická půda. Počet zahraničních studentů v ČR, Velké Británii a Švýcarsku je uveden v Tabulce 11. Ve všech sledovaných zemích je patrný rostoucí trend. Podle absolutního počtu je s velkým náskokem neúspěšnější Velká Británie. Při zohlednění kapacity vysokých škol vypočítáním podílu zahraničních studentů na všech zapsaných studentech vysokých škol Švýcarsko jen mírně zaostává. Česká republika vychází ze sledovaných zemí jako nejhorší. V konkurenci Švýcarska a Británie tedy působí jako neúspěšná. Při porovnání s jinými zeměmi si ale špatně nevede. Například v roce 2015 byl podíl zahraničních studentů v Německu 3,9 %, v Maďarsku 3,5 % a v Polsku jen 1,2 % (UNESCO, 2016). I přes handicap jazyka, který

není oficiálním jazyk v žádné jiné zemi mimo ČR, je pro zahraniční studenty zajímavá destinace. Otázkou samozřejmě zůstává, nakolik se zemi daří nadané studenty přesvědčit k další kariéře.

Tabulka 11 Počet zahraničních studentů a jejich podíl

	2011	2012	2013	2014	2015
Česká republika	38 041	39 455	40 138	41 149	41 715
Podíl na celkovém počtu	8,53 %	8,96 %	9,39 %	9,83 %	10,55 %
Švýcarsko	41 803	44 468	47 142	49 536	50 591
Podíl na celkovém počtu	16,22 %	16,50 %	16,85 %	17,11 %	17,18 %
Velká Británie	419 946	427 686	416 693	428 724	430 687
Podíl na celkovém počtu	16,85 %	17,14 %	17,46 %	18,22 %	18,48 %

Zdroj: *Inbound internationally mobile students by continent of origin* [databáze online]. Ženeva: UNESCO, 2016. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z <http://data.uis.unesco.org/Index.aspx?queryid=172>, vlastní kalkulace

5.6 Míra financování přes místní kapitálový trh

Hodnocení je založené na možnostech financování firem prostřednictvím emitování akcií a dluhopisů na domácím trhu. Emitování akcií slouží firmám jako vlastní zdroj, emitování dluhopisů potom jako cizí zdroj kapitálu.

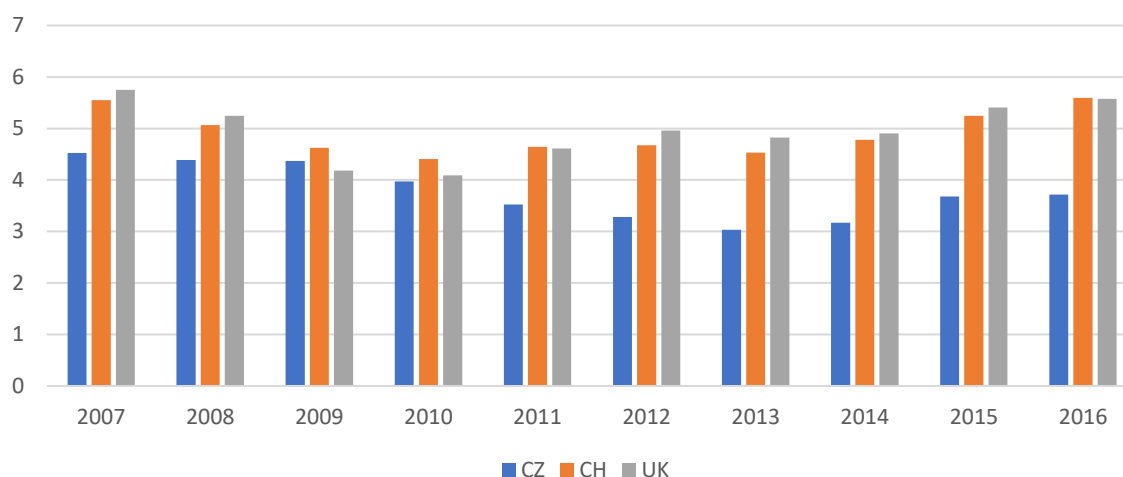
Akcií definuje Obchodní zákoník jako cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se podle tohoto zákona a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti. Společnost, která emituje veřejně obchodovatelné akcie, má lepší důvěryhodnost u dodavatelů a odběratelů. Snáze také získává bankovní úvěry, protože má důvěryhodnější rating a lepší úvěrový scoring. Emise akcií je vhodná především pro velké firmy. Pro ty malé můžou náklady činit až 12 % výnosu z primární emise. Mimo značných prvotních nákladů spojených s úpisem, existují další náklady spojené s účetní transformací na veřejnou společnost a intenzivní informování investorů a veřejnosti o hospodaření (Ježek et al., 2004).

Dluhopisy jsou vymezeny v zákoně jako zastupitelný cenný papír, s nímž je spojeno právo na splacení dlužné částky a povinnost emitenta toto právo uspokojit. Výhodou dluhopisů oproti akciím je menší možnost investorů zasahovat do rozhodování v podniku. Další výhodou je nižší cena, protože investoři podstupují menší riziko. Dluhopisy jsou zpravidla veřejně obchodovatelné, čímž se liší od bankovních úvěrů. Výhodou dluhopisů oproti

bankovnímu úvěru je obvykle nižší cena, možnost získání velkého objemu prostředků v jednom okamžiku a delší doba splatnosti. Nevýhodou může být menší flexibilita, protože bankovní úvěry mohou lépe reflektovat individuální potřeby klienta (Ježek et al., 2004).

5.6.1 Hodnocení zemí

Jak je patrné z grafu v Obrázku 12, všechny sledované země zaznamenaly v tomto kritériu pokles mezi lety 2007 a 2010 způsobený globální finanční krizí a související nedůvěrou ve finanční trhy. Zatímco ve Velké Británii a Švýcarsku se tento trend obrátil v roce 2011 a v roce 2016 se hodnoty dostaly na předkrizovou úroveň, pokles v ČR trval až do roku 2013, po kterém přišlo mírné zlepšení.

Obrázek 12 Hodnocení míry financování přes místní kapitálové trhy podle GCI

Zdroj: *The Global Competitiveness Index Dataset 2007-2016*. [datový soubor]. Ženeva: WEF, 2016. [cit 2018-01-15]. Dostupné z http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/06Othershareables/GCI_Dataset_2006-2016.xlsx, vlastní zpracování

5.6.2 Možnosti emitování akcií a dluhopisů v ČR

V České republice jsou tři burzy s cennými papíry. První z nich PXE, kde se obchodují energetické futures kontrakty, neslouží tak k financování soukromých firem. Druhou je RM-System, který obchoduje akcie a dluhopisy, ale zaměřuje se především na drobné investory, v roce 2016 proběhly na burze obchody jen v hodnotě 3,5 mld. Kč (RMS, 2016). Třetí je Burza cenných papírů Praha, kde probíhá většina obchodů. Jak je patrné z Tabulky 12,

v posledních letech zažívá burza značný úpadek. Objem obchodovaných akcií každý rok prudce klesá a v roce 2016 dostáhl historického minima. Počet emitentů se také každoročně snižuje a ním i tržní kapitalizace. Trh s podnikovými dluhopisy se odrazil ode dna a v posledních letech se počet emitentů dluhopisů mírně zvyšuje. Stejně tak objem obchodovaných dluhopisů. Přesto je aktivita na trhu s dluhopisy oproti předkrizovým letem pouze poloviční.

Tabulka 12 Základní údaje o Burze cenných papírů Praha

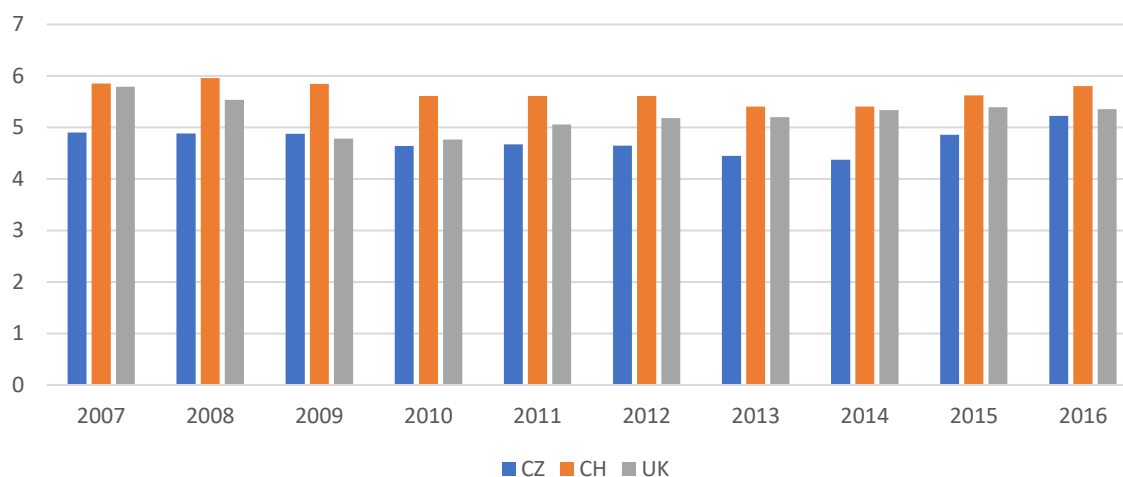
	2007	2010	2013	2016
Objem obchodovaných akcií (mld Kč)	1 013	390	175	168
Tržní kapitalizace akcií (mld Kč)	1 842	1 388	1 093	1 044
Počet emisí akcií	32	27	26	25
Objem obchodů s podnikovými dluhopisy (mld Kč)	8,12	5,16	1,93	4,15
Počet emisí dluhopisů	132	106	110	115

Zdroj: *Klíčová roční data z obchodování 2007 - 2017* [online]. Praha: BCPP, 2018. [cit 2018-01-15].
Dostupné z <https://www.pse.cz/udaje-o-trhu/statistika/statisticke-soubory/klicova-data/>

5.7 Regulace cenných papírů

Kvalitní regulace cenných papírů je zásadní pro správné fungování finančních trhů. Dobrá právní úprava, vymáhání práva a právo na informace snižuje náklady investorů, kteří jsou tak ochotní přijímat i menší návratnost investic. Současně tak klesá cena kapitálu pro firmy, což stimuluje vyšší investice firem, posléze růst celé ekonomiky (Hail a Leuz, 2006).

Jak je vidět z grafu na Obrázku 14, nejkvalitnější právní úpravu cenných papírů má podle GCI Švýcarsko. V každém roce bylo jeho hodnocení vyšší než ČR i Velké Británie. Pokles od roku 2008 je pravděpodobně způsoben globální finanční krizí. Finanční deriváty jsou považovány za spouštěč celé krize, nelze se proto divit vzrůstající nedůvěře v těchto letech. V roce 2009 byla regulace ve Velké Británii hodnocena ještě hůře než ta česká. Ve všech ostatních letech měla ale Česká republika hodnocení nejnižší. Vzhledem k probíhající standardizaci právní úpravy lze v budoucnu očekávat vyrovnání hodnocení. K tomu směřuje i trend z let 2015 a 2016.

Obrázek 13 Hodnocení regulace cenných papírů podle GCI

Zdroj: *The Global Competitiveness Index Dataset 2007-2016*. [datový soubor]. Ženeva: WEF, 2016. [cit 2018-01-15]. Dostupné z http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/06Othershareables/GCI_Dataset_2006-2016.xlsx, vlastní zpracování

5.8 Dostupnost nejnovějších technologií

Nejnovější technologie jsou zásadní pro zvyšování produktivity a výrobu s vysokou přidanou hodnotou. Bez moderních technologií země nemůžou konkurovat na mezinárodním trhu. Pro finanční služby jsou důležité především moderní informační a komunikační technologie. Státy by se proto měly soustředit na zjednodušení přenosu informací a technologií mezi inovátory, firmami, státními agenturami a finančními institucemi. Transfer může probíhat buď na mezinárodní úrovni, nebo mezi domácími výzkumnými institucemi a výrobními firmami. Radosevic (1999) popisuje 7 způsobů transferu technologií ze zahraničí:

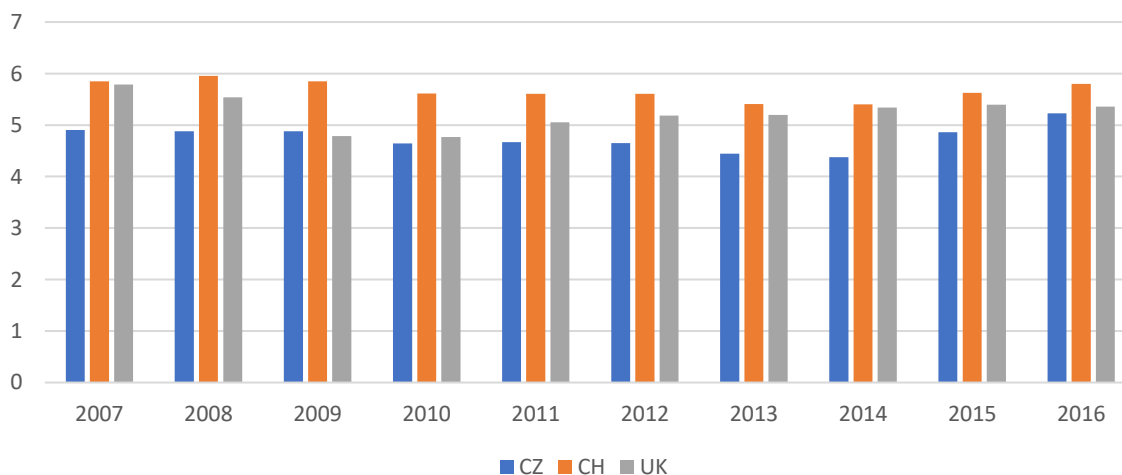
- Přímé zahraniční investice, joint-ventures a strategické aliance. Investor ze zahraničí s sebou přináší mimo jiné kapitál, technologie, manažerské metody a přístup na zahraniční trhy. Nové technologie se dále přenáší pomocí tzv. spillover efektů.
- Licence. V tomto případě jde o smlouvu na využití patentu nebo autorského díla za licenční poplatek.
- Import. Pro transfer technologií je důležitý především dovoz investičního majetku.
- Export. Přenos znalostí a zkušenosti získané při interakci se zahraničními odběrateli poskytuje exportérovi důležité informace.

- Subkontrakty. Zahraniční firmy mohou při kontraktech poskytovat cenné konzultace a produktové specifikace místním firmám.
- Transfer pomocí lidí. Migrace vědců a zkušených odborníků hraje významnou roli při přenosu technologií.
- Rozvojová pomoc. Například v rámci boje proti chudobě jsou poskytovány moderní technologie zemím, které by se k nim jinak nedostaly.

Schopnost země absorbovat technologie ze zahraničí závisí především na účasti v zahraničním obchodě, kvalitě vzdělání obyvatelstva, ochotě investovat do výzkumu a vývoje a kvalitě ochrany intelektuálního vlastnictví. Domácí inovační výkonnost závisí především na kvalitě národního inovačního systému (Radosevic, 1999)

5.8.1 Hodnocení zemí

Výsledky GCI jsou zobrazeny na Obrázku 15.

Obrázek 14 Hodnocení dostupnosti nejnovějších technologií podle GCI

Zdroj: *The Global Competitiveness Index Dataset 2007-2016*. [datový soubor]. Ženeva: WEF, 2016. [cit 2018-01-15]. Dostupné z http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/06Othershareables/GCI_Dataset_2006-2016.xlsx, vlastní zpracování

Velká Británie i Švýcarsko jsou tradičně na předních místech. Švýcarsko bylo v roce 2016 na pátém místě, Británie skončila sedmá. Ani Česká republika si v tomto ohledu nevede špatně a skončila na 27. místě. Přestože nedosahuje výsledků jako ty nejvyspělejší země, lze z hlediska dostupnosti moderních technologií hodnotit jako úspěšnou. Mezi lety 2007 a 2016

si navíc ČR polepšila 0,9 bodu, což je zdaleka nejvíce v porovnání s ostatními vybranými kritérii.

5.8.2 Zdroje nových technologií

Jak bylo dříve uvedeno, existují dva způsoby jak získat nové technologie. První možností je transfer ze zahraničí, druhý způsob je vlastní inovace. Zatímco při získávání technologie ze zahraničí lze mluvit hlavně o srovnávání kroku s konkurencí, při vlastním vývoji slouží technologie jako konkurenční výhoda nad ostatními zeměmi. Druhá varianta je pochopitelně více žádoucí, ne každá země je ale schopna inovovat na světové úrovni. Ke zjištění jaká cesta je pravděpodobnější pro sledované země, byly vybrány dva indikátory. Prvním z nich je import investičního majetku, z kterého lze odvodit transfer technologie ze zahraničí. Výsledky jsou uvedeny v Tabulce 13.

Tabulka 13 Import investičního majetku (mil USD)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Česká republika	11 805	13 399	17 102	15 635	15 924	18 382	17 880	17 638
Švýcarsko	19 467	21 190	23 717	22 190	22 639	23 132	21 517	23 445
Velká Británie	48 535	57 072	61 566	58 497	61 875	79 955	77 523	80 102

Zdroj: *Bilateral Trade in Goods by Industry and End-use* [databáze online]. Paříž: OECD, 2017. [cit. 2018-03-02] Dostupné z: http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=BTDIXE_I4

Česká republika, vzhledem k velikosti své ekonomiky, dováží velké množství investičního majetků. Ve všech sledovaných letech tvořil import 11 až 13 % z celkového dovozu zboží. Rozdíl mezi Velkou Británií a Švýcarskem v roce 2016 odpovídá rozdílu v HDP.

Lze předpokládat, že výdaje na výzkum a vývoj korespondují se schopností zemí inovovat. Podíl těchto výdajů na HDP ukazuje Tabulka 14. Výdaje v ČR tvořily v roce 2000 jen polovinu průměru zemí OECD. Za pozitivní lze ovšem považovat rostoucí trend, který ji postupně k průměru OECD přibližuje. Ze sledovaných zemí se na inovace soustředí nejvíce Švýcarsko. Velká Británie naopak do výzkumu investuje relativně málo.

Minimálně do roku 2011 lze o ČR říci, že se snažila především dohnat rozdíl ve vyspělosti používaných technologií dovozem ze zahraničí. Ačkoliv tento trend ještě rozhodně neskončil, je vidět značný posun země směrem k vlastnímu výzkumu, který bude hrát

klíčovou roli v následujících letech, kdy se bude Česká republika snažit zařadit se v konkurenceschopnosti mezi ty nejvyspělejší země.

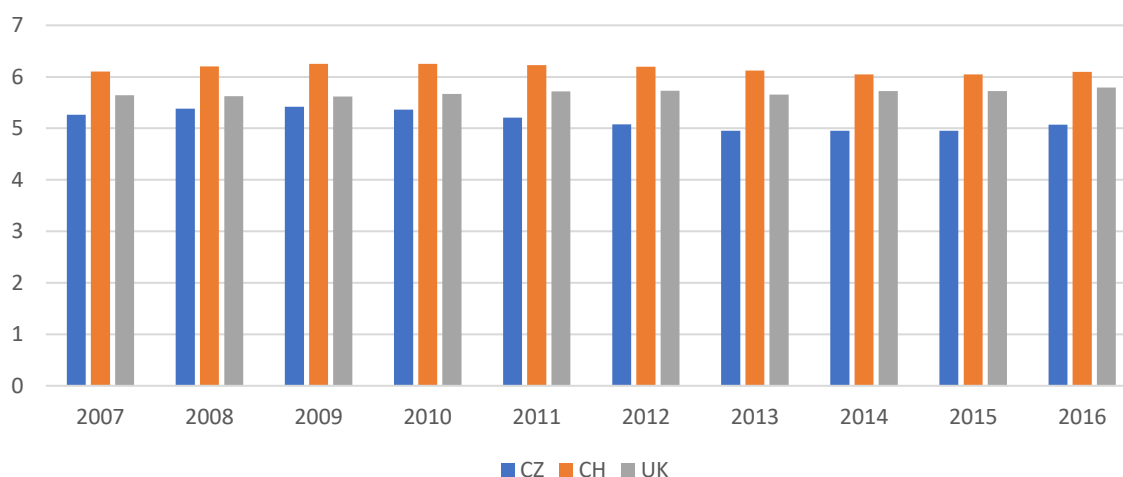
Tabulka 14 Výdaje na VaV (% HDP)

	2000	2008	2012	2015
Česká republika	1,12	1,24	1,78	1,95
Švýcarsko	2,33	2,73	2,97	-
Velká Británie	1,64	1,64	1,61	1,70
Průměr OECD	2,3	2,3	2,4	2,5

Zdroj: *World Development Indicators* [databáze online]. Washington: World Bank, 2018. [cit 2018-01-15].
Dostupné z: <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=2&series=GB.XPD.RSDV.GD.ZS>

5.9 Schopnost firem využít nejnovější technologie

Stejně jako je důležitý přístup k nejnovějším technologiím, nelze opomenout schopnost firem technologie absorbovat. Mezi faktory, které ovlivňují schopnost využívat technologie a firma je může ovlivnit patří například velikost firmy, míra spolupráce mezi jednotlivými odděleními, řízení lidských zdrojů, možnosti financování, zvolená obchodní strategie a další (Nieto, 2005). Hodnocení zemí je znázorněné na Obrázku 15. Česká republika výrazně nezaostává, ale její skóre má spíše klesající tendenci. Švýcarsko opět potvrzuje svoji pozici jedné z nejinnovativnějších zemí a v žebříčku obsadila v roce 2016 první místo. Velká Británie skončila v pořadí 9., ČR byla na 37. místě.

Obrázek 15 Hodnocení schopnosti firem využít technologie podle GCI

Zdroj: *The Global Competitiveness Index Dataset 2007-2016*. [datový soubor]. Ženeva: WEF, 2016. [cit 2018-01-15]. Dostupné z http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/06Othershareables/GCI_Dataset_2006-2016.xlsx, vlastní zpracování

6 Formulace doporučení pro ČR

Česká republika je členem organizací Partnerství pro otevřené vládnutí i GRETO, které pomáhají zemím v boji s korupcí. Mimo jiné má Vládní koncepci boje s korupcí, Interní protikorupční program, Akční plán boje s korupcí a mnoho dalších dokumentů, strategií a plánů. Přesto se korupce již od 90. let pravidelně objevuje jako hlavní riziko pro českou ekonomiku. Je nutné nastavit přísnější postihy korupčního jednání a odpolitizovat státní správu, především pak důležité posty na ministerstvech, v dozorčích radách státních podniků a státním zastupitelství. Jedině tím způsobem může být naplnována dlouhodobá strategie.

S vymýcením korupce úzce souvisí také vyšší transparentnost, která by se měla stát samozřejmostí. Průhlednost státní správy je klíčová pro obnovení důvěry veřejnosti v systém. Bez větší občanské angažovanosti nelze dosáhnout úrovně západních demokracií. Nejen v ČR se také rozmáhá trend nepodložených obvinění politických oponentů, urážky investigativních novinářů nebo dezinformační kampaně. Pro účinný boj s těmito taktikami je nezbytná dobrá komunikace mezi občany a státem založená na vzájemné důvěře, kterou lze nejlépe vybudovat otevřeným vládnutím. Nedoceněný bývá pozitivní přístup a prevence korupce prostřednictvím vzdělávání obyvatel, prezentace úspěšných projektů nebo zapojování lidí do protikorupčních aktivit.

Dále by se měla vládní politika zaměřit na zatraktivnění České republiky v očích talentovaných cizinců mimo EU. Nejjednodušším způsobem je začít u zrychlení vízového procesu, který v současné době trvá neúnosně dlouho a nezohledňuje dostatečně potenciál žadatele. Inspirací by mohl být systém Velké Británie, který usnadňuje proces vzdělaným a kvalifikovaným lidem. Je rychlý, moderní a zároveň myslí i na bezpečnost. Jedním ze zdrojů zahraničního talentu by mohla být spolupráce mezi akademickými institucemi. Již nyní jezdí mnoho studentů do ČR a při nabídce moderních vyučovacích programů ve světových jazycích by mohlo být možné je udržet, případně alespoň navázat dlouhodobější spolupráci. Stejně tak je důležité vysílat vlastní studenty do zahraničí pro nasbírání zkušeností. Musí pro ně ale existovat motivace vrátit se zpět.

Trestuhodně také klesá hodnocení ČR v úrovni klastrů. O minulé dotační programy byl zájem, otázkou ale zůstává, zda je to ten správný přístup. U dotovaných projektů hrozí mnohem vyšší riziko selhání než u samovolně vzniklých partnerství a aliancí. Jedním

z možných kroků by bylo investovat peníze především do systémových změn, které by výzkumné instituce více motivovaly ke komercionalizaci svých nápadů. K efektivnímu nakládání s prostředky by státem financované instituce měly vědět delší dobu dopředu, s jakým objemem peněz mohou počítat. Stát by se měl více zaměřit na kvalitní dopravní a datovou infrastrukturu, reformu školství a další kroky, které budou mít na konkurenceschopnost větší vliv v dlouhém období.

V neposlední řadě by bylo vhodné uvést opět do provozu Burzu cenných papírů Praha, která v posledních letech zažívá významný útlum. Rozvinuté kapitálové trhy by mohly pomoci novým českým podnikům růst a expandovat do zahraničí. V současné době je česká ekonomika příliš závislá na zahraničním kapitálu. Další výhodou vyspělých kapitálových trhů je také psychologický efekt pro domácí podnikatele, kteří mohou být motivováni růst a investovat na úkor vyplácení podílu na zisku, za účelem dostat svoji firmu na burzu. Problém je, že český stát nemá v tomto případě mnoho možností, protože BCPP je soukromý subjekt. Situace by se mohla zlepšit po léta odkládané penzijní reformě, která by mohla zvýšit likviditu na českých finančních trzích. Lze také očekávat vzrůst zájmu o emitování akcií a dluhopisů poté, co vzrosou úrokové míry a bankovní půjčky nebudou tak levné a dostupné. Jedním z řešení by také bylo spojení více burz ze střední Evropy do jedné. Takový postup by zřejmě byl velmi složitý.

Závěr

Již v první kapitole bylo vysvětleno, proč je složité hodnotit konkurenceschopnost země na makroekonomické úrovni. Úhel pohledu je v tomto případě totiž naprosto zásadní. Český finanční sektor vykazuje stabilní zisky a oproti ostatním zemím byl zasažen finanční krizí jen minimálně. Naopak ve Velké Británii a Švýcarsku byl finanční sektor zasažen velmi tvrdě a země tak mohly naplno pocítit také nevýhody spojené s mezinárodními finančními centry. Na druhou stranu mimo krizové roky produkují finanční sektory v těchto dvou zemích značnou část HDP, pozitivně ovlivňují platební bilanci státu a tvoří velký počet pracovních míst s vysokou přidanou hodnotou. Otázkou ovšem zůstává, nakolik je žádoucí vystavovat národní ekonomiku takovému riziku. Hlavním cílem finančního sektoru je podporovat reálnou ekonomiku dané země, což v České republice funguje dobře. Z tohoto hlediska by bylo možné český finanční sektor hodnotit jako konkurenceschopný.

Při hodnocení podílu na exportu ovšem nelze než konstatovat, že Česká republika z vnějšího pojetí konkurenceschopná není. Země nemá v produkci finančních služeb komparativní výhodu a sektor se významně nepodílí na obchodní bilanci. Jako hlavní důvody lze určit vysokou korupci, nedostatečnou transparentnost vládní politiky, neschopnost přilákat zahraniční talent a nízkou míru financování přes domácí kapitálový trh. Všechny tyto faktory byly potvrzeny jako zásadní pro rozvoj finančního sektoru. Zároveň je nutné zmínit relativně krátkou zkušenost s tržním hospodářstvím a z toho pramenící nedostatek silných domácích firem, které by více usilovaly o zahraniční trhy.

Prostor pro zlepšení je také v rozvoji klastrů a schopnosti firem absorbovat nové technologie. Znepokojivý je především zhoršující se trend v posledních několika letech. Česká republika se v těchto kritériích vespělým zemím vzdaluje.

Jako silné stránky ČR lze hodnotit dostupnost k nejnovějším technologiím a regulaci cenných papírů. I podíl domácí přidané hodnoty byl v roce 2011 srovnatelný s nejuspěšnějšími zeměmi. Konkurenční výhodu poskytují relativně nízké cenové náklady, které se ve srovnání s hlavními konkurenty nezvyšují. Ty jsou také jedním z hlavních důvodů, proč je země tak lákavá pro zahraniční kapitál. Velmi pozitivně lze Českou republiku hodnotit z pohledu otevřenosti ekonomiky podle STRI, kde se zařadila mezi nejotevřenější ekonomiky na světě.

V šesté kapitole byly navrženy některé kroky nezbytné pro další rozvoj nejen finančního sektoru v ČR. Česká vláda by se měla zaměřit především na korupci a transparentnost. Tyto problémy zemi trápí již mnoho let. Důležité je také reagovat na pohyb talentu a zavést smysluplná pravidla pro získání viz.

Vzhledem k tomu, že se tato práce snažila pojmut konkurenceschopnost v co nejširším pojetí, některým důležitým bodům nebyla věnována dostatečná pozornost. Každé z kritérií GCI si žádá mnohem podrobnější rozbor, což by mohla být příležitost pro další výzkum.

Seznam použité literatury

- AITKEN, B. J. a A. E. HARRISON. 1999. Do Domestic Firms Benefit from Direct Foreign Investment? Evidence from Venezuela. *American Economic Review* [online]. **89**(3), 605-618 [cit. 2018-04-01]. ISSN 0002-8282. Dostupné z: <http://pubs.aeaweb.org/doi/10.1257/aer.89.3.605>.
- ALFARO, L., A. CHANDA, S. KALEMLI-OZCAN a S. SAYEK. 2004. FDI and economic growth: the role of local financial markets. *Journal of International Economics*. Elsevier, **64**(1), 89-112.
- ARMSTRONG, M., S. COWAN a J. VICKERS. 1998. Regulatory Reform: Economic Analysis and British Experience. *Information Economics and Policy*. Elsevier, **10**(3), 392-395. ISSN 0167-6245.
- BALCAROVÁ, P. a M. BENEŠ. 2006. Metodologie měření a hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti [online]. Working Paper č. 9/2006. Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky. [cit. 2018-04-02]. ISSN 1801-4496. Dostupné z: <http://aleph.nkp.cz/publ/skc/003/43/98/003439803.htm>.
- BBC. 2009. *Timeline: Credit crunch to downturn*, [online]. 2009-08-07 [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/7521250.stm>.
- BENEŠ, M. 2006. Konkurenceschopnost a konkurenční výhoda [online]. Working Paper č. 5/2006. Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky. ISSN 1801-4496. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-05.pdf>
- BIS. 2016. Foreign Exchange turnover in April 2016. *BIS Triennial Central Bank Survey* [online]. Bazilej: BIS. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.bis.org/publ/rpfx16fx.pdf>.
- BIS ČR. 2013. Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2012 [online]. Praha. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocnizprava015d.html?ArticleID=25>

- BIS ČR. 2016. Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2015 [online]. Praha. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocnizprava890a.html?ArticleID=1104>.
- BOE. 2017. Financial stability report: November 2017 [online]. 2017. Bank of England, (42) [cit. 2018-05-02]. ISSN 1751-7044. Dostupné z: <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/financial-stability-report/2017/november-2017.pdf>.
- BORENSZTEIN, E., J. DE GREGORIO a J. W. LEE. 1998. How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth? *Journal of International Economics*. Elsevier, **45**(1), 115-135. ISSN 0022-1996.
- BROWN, A., M. VERONESE PASSARELLA a D. SPENCER. 2015. The nature and variegation of financialisation: a cross-country comparison [online]. Working Paper no. 127/2015. Leeds: FESSUD. ISSN 2052-8035. Dostupné z: <http://fessud.eu/wp-content/uploads/2015/03/Processes-of-financialisation-working-paper-127-.pdf>
- BUCKLEY, P. J., C. L. PASS a K. PRESCOTT. 2010. Measures of international competitiveness: A critical survey. *Journal of Marketing Management*. Taylor & Francis, **4**(2), 175-200. ISSN 0267-257X.
- BUŠEK, J., P. DUFEK, J. HEŘMÁNEK, M. KUPKA, L. NIEDERMAYER a F. PAVELKA. 2012. Finanční sektor, konkurence v něm a příspěvek ke konkurenceschopnosti ČR [online]. Praha: Česká bankovní asociace. [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: https://www.czech-ba.cz/sites/default/files/down_41950.pdf.
- CELLINO, R. a A. SOCI. 2002. Pop competitiveness. *Banca Nazionale del Lavoro Quarterly Review*. Banca Nazionale del Lavoro, **55**(220), 71-101. ISSN 0005-4607.
- CLARK, G. L., 2002. London in the European financial services industry: locational advantage and product complementarities. *Journal of Economic Geography* [online]. **2**(4), 433-453 [cit. 2018-05-03]. ISSN 1468-2702. Dostupné z: <https://academic.oup.com/joeg/article-lookup/doi/10.1093/jeg/2.4.433>.
- CZECHINVEST. 2008. Projekt Welcome Package [online]. [cit. 2018-01-22]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-investory/Vizova-podpora/Projekt-Welcome-Package>.

- DAVIES, R., P. RICHARDSON, V. KATINAITE a M. J. MANNING. 2010. Evolution of the UK Banking System [online]. *Quarterly Bulletin 2010 Q4*. Bank of England. [cit. 2018-04-20]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1730160>.
- DELOITTE. 2016. Global Immigration Study [online]. [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/be/Documents/tax/TaxStudiesAndSurveys/Comparative%20immigration%20survey%202016.pdf>.
- DETZER, D. a H. HERR. 2014. Theories of Financial Crises [online]. Working Paper no. 25/2014. Berlín: FESSUD. [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <http://fessud.eu/wp-content/uploads/2013/04/FESSUD-Working-Paper-Theories-of-financial-crisis-13022014-working-paper-25.pdf>
- DHINGRA, S., G. OTTAVIANO, V. RAPPOPORT, T. SAMPSON a C. THOMAS. 2018. UK trade and FDI: A post-Brexit perspective. *Papers in Regional Science* [online]. **97**(1), 9-24 [cit. 2018-05-03]. ISSN 1056-8190. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/pirs.12345>.
- DU TOIT, E. a J. DE WET. 2007. Return on Equity: A Popular, But Flawed Measure of Corporate Financial Performance. *South African Journal of Business Management* [online]. **38**(1), 59-69 [cit. 2018-04-03]. ISSN 2078-5585. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1656329>.
- EC. 2004. Real effective exchange rate [online]. [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/tipser10_esms_an1.pdf.
- ERBSOVÁ, H., Zákon o státní službě: dobrý sluha, nebo špatný pán? Deloitte: právní rádce [online]. 2016-06-10, 64-67 [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/legal/Hana_Erbsova_Zakon_o_statni_sluzbe.pdf.
- FALKINGHAM, J., G. CORRADO, J. WAHBA a C. WANG. 2017. Survey of Graduating International Students [online]. *ESRC Centre for Population Change*. University of Southampton. [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: http://www.cpc.ac.uk/docs/2017_SoGIS_Technical_Report.pdf.
- FRIČ, P. 1999. Korupce na český způsob. Praha: G plus G. Zde a nyní. ISBN 80-86103-26-9.

- FROUD, J., S. JOHAL, A. LEAVER a K. WILLIAMS. 2006. *Financialization And Strategy: Narrative And Numbers*. Routledge, London. ISBN: 978-0-203-41494-1.
- FURSTENBERG, G. M. 2007. *Assessing the Competitiveness of International Financial Services in Particular Locations: A Survey of Methods and Perspectives*. Indiana University, CAEPR Working Paper no. 2007-024.
- GANS-MORSE, J., M. BORGES, A. MAKARIN, T. MANNAH-BLANKSON, A. NICKOW a D. ZHANG. 2018. Reducing bureaucratic corruption: Interdisciplinary perspectives on what works. *World Development* [online]. 105, 171-188 [cit. 2018-05-03]. ISSN 0305-750X. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0305750X17304084>.
- GELOSO GROSSO, M. et al., 2015. *Services Trade Restrictiveness Index (STRI): Scoring and Weighting Methodology*, OECD Trade Policy Papers no. 177, Paříž: OECD Publishing. ISSN: 18166873
- GIDDEY, T. 2013. *The Regulation of Foreign Banks in Switzerland (1956–1972)* [online]. *Foreign national institutions and national financial systems*. EABH Annual Conference, 449-485. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: https://serval.unil.ch/resource/serval:BIB_B8890D6F0E6B.P001/REF
- GRECO. 2017. *Evaluation report Switzerland: Fourth evaluation round* [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806fceda>.
- GREENWOOD, R., a D. SCHARFSTEIN. 2013. *The Growth of Finance*. *Journal of Economic Perspectives*. American Economic Association, **27**(2), 3-28. ISSN 0895-3309.
- GUEX, S. 2000. *The Origins of the Swiss Banking Secrecy Law and Its Repercussions for Swiss Federal Policy*. *Business History Review* [online]. Cambridge University Press, **74**(2), 237-266 [cit. 2018-05-02]. ISSN 0007-6805. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S0007680500074250.

- HAIL, L. a C. LEUZ. 2006. International Differences in the Cost of Equity Capital: Do Legal Institutions and Securities Regulation Matter? *Journal of Accounting Research* [online]. **44**(3), 485-531 [cit. 2018-05-03]. ISSN 0021-8456. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1475-679X.2006.00209.x>.
- HM GOVERNMENT. 2017. United Kingdom anti-corruption strategy 2017-2022 [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/667221/6_3323_Anti-Corruption_Strategy_WEB.pdf
- HONOHAN, P. 2008. Risk Management and the Costs of the Banking Crisis. *National Institute Economic Review* [online]. **206**(1), 15-24 [cit. 2018-05-02]. ISSN 0027-9501. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0027950108099839>.
- CHMELAŘ, A., M. PÍCL, J. BITTER, S. VOLČÍK a A. NECHUTA. 2016. Analýza odlivu zisků: důsledky pro českou ekonomiku a návrhy opatření: příspěvek k debatě o udržitelnosti českého hospodářského modelu [online]. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-160-2. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/analyzy-EU/Analyza-odlivu-zisku.pdf>
- ISLAM, R. 2006. Does more transparency go along with better governance? *Economics and Politics* [online]. **18**(2), 121-167 [cit. 2018-05-03]. ISSN 0954-1985. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1468-0343.2006.00166.x>.
- JEŽEK, T., L. CUPAL, P. ČECH, F. JAKUB, J. SPURNÝ, M. SPURNÝ, M. TUČEK a F. ZÁHORŮK. 2004. Jak emitovat dluhopisy a akcie na veřejném trhu [online]. Praha: Komise pro cenné papíry. [cit. 2018-05-03]. ISBN 80-239-2193-2. Dostupné z: https://www.patria.cz/generated/komentare/KCP_IPO_final.pdf
- KADEŘÁBKOVÁ, A. 2003. Hospodářský růst a strukturální změny. Praha: Vysoká škola ekonomická. ISBN 80-245-0466-9.
- KAUFMAN, G. G. 2001. Emerging Economies and International Financial Centers. *Review of Pacific Basin Financial Markets and Policies* [online]. **4**(4), 365-377 [cit. 2018-05-02]. ISSN 0219-0915. Dostupné z: <http://www.worldscientific.com/doi/abs/10.1142/S0219091501000577>.

- KETELS, C. a O. MEMEDOVIC. 2008. From clusters to cluster-based economic development, *International Journal of Technological Learning, Innovation and Development* [online]. 1(3), 375-392 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <https://EconPapers.repec.org/RePEc:ids:ijtlid:v:1:y:2008:i:3:p:375-392>.
- KIERKEGAARD, S. 2009. Open access to public documents – More secrecy, less transparency! *Computer Law & Security Review* [online]. 25(1), 3-27 [cit. 2018-04-03]. ISSN 0267-3649. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0267364908001702>.
- KINDLEBERGER, C. P. 1978. *Manias, Panics, and Crashes: A History of Financial Crises*. New York: Basic Books. ISBN 978-0-471-16171-4.
- KINDLEBERGER, C.P. 1974. *The Formation of Financial Centers: A Study in Comparative Economic History*. Princeton University Press, New Jersey. ISBN 978-0-598-10879-1.
- KIREYEV, A. 2002. Liberalization of Trade in Financial Services and Financial Sector: Stability Analytical Approach [online]. IMF Working Paper, 1-37. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=879927>
- KLVAČOVÁ, E. 2008. Domnělé a skutečné bariéry konkurenceschopnosti EU a ČR: informační materiál k projektu Odstraňování bariér konkurenceschopnosti EU a ČR [online]. Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie. [cit. 2018-05-03]. ISBN 978-80-903122-8-9. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/38/11644-informacni_material.pdf
- KRIPPNER G. R. 2005. The financialization of the American economy. *Socio-Economic Review* [online]. 3(2), 173–208 [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/SER/mwi008>.
- KRUGMAN, P. 1994. Competitiveness: A Dangerous Obsession. *Foreign Affairs*. 73(2), 8-44.
- KRUGMAN, P. 1997. *Pop internationalism*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press. ISBN 0-262-61133-3.

- LARSON, M. J., G. SCHNYDER, G. WESTERHUIS a J. WILSON. 2011. Strategic responses to global challenges: The case of European banking, 1973–2000. *Business History* [online]. 53(1), 40-62 [cit. 2018-05-02]. ISSN 0007-6791. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00076791.2011.546660>.
- LINDEMANE, M. 2011. Country's strategy in export of financial services. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* [online]. 24, 960-971 [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S1877042811015631>.
- LINDEMANE, M. a D. RUTITIS. 2012. Factors influencing export of financial services. *Oeconomia Copernicana*, 3(4), 41-58.
- LORD, K. M. 2006. The perils and promise of global transparency: why the information revolution may not lead to security, democracy, or peace. Albany: State University of New York Press. ISBN 978-0-791-46886-9.
- MAHROUM, S. 2000. Highly skilled globetrotters: mapping the international migration of human capital. *R and D Management* [online]. 30(1), 23-32 [cit. 2018-05-03]. ISSN 0033-6807. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/1467-9310.00154>.
- MALÝ, J. 2008. Pochybnosti nad způsobem sestavování žebříčku konkurenceschopnosti. Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie. ISBN 978-80-903122-8-9.
- MARGINEAN, S. 2006. Competitiveness: From Microeconomic Foundations To National Determinants. *Studies in Business and Economics*. Lucian Blaga University of Sibiu, Faculty of Economic Sciences, 1(1), 29-35.
- MARTIN P. L., COOPER, N. R., M. I. ABELLA a C. KUPTSCH. 2006. Managing labor migration in the twenty-first century [online]. New Haven: Yale University Press. *Global management series*. [cit. 2018-04-15]. ISSN: 0015-7120. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/j.ctt1nppz7>
- MARTIN, R. 2002. Financialization of daily life. Philadelphia: Temple University Press. ISBN 1566399882.
- MAŠEK, F., Dlouhé čekání na Koženého, peníze mizí do ztracena: Harvardskému holdingu hrozí insolvence. In: *Aktuálně.cz*[online]. 2015-11-05 [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/cekani-na-kozeneho-penize-mizi-do-ztracena/r~260902e883c111e5adcb0025900fea04/?redirected=1525393411>.

- MINSKY, H. P. 1975. John Maynard Keynes. New York: Columbia University Press. ISBN 978-0-071-59301-4.
- MPO. 2016. Seznam podpořených projektů OPPI [online]. [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/oppi-2007-2013/seznam-podporenych-projektu-oppi--141459/>
- NAXERA, V. 2012. Občanská společnost, korupce a (ne) důvěra – dílčí příspěvek k pochopení povahy a dopadů korupce v postkomunistických společnostech. *Journal: Politické vědy* [online]. (1), 54-76. Dostupné z: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=183279>.
- NEČADOVÁ, M. a J. SOUKUP. 2013. Kontroverzní pojem národní konkurenceschopnost a výsledky zemí V-4 v mezinárodních žebříčcích konkurenceschopnosti 2007-2012. *Politická ekonomie*. 61(5). ISSN 2336-8225.
- NIETO, Mariano a Pilar QUEVEDO, 2005. Absorptive capacity, technological opportunity, knowledge spillovers, and innovative effort. *Technovation* [online]. **25**(10), 1141-1157 [cit. 2018-04-09]. ISSN 01664972. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0166497204000902>
- OECD. 2013. OECD-WTO Database on Trade in Value-Added: Preliminary results. In: World Trade Organization [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/miwi_e/tradedataday13_e/oecdbrochurejanv13_e.pdf.
- OTENYO, E. E. a N. S. LIND. 2004. Faces and phases of transparency reform in local government. *International Journal of Public Administration*. Taylor & Francis, 27(5), 287–307. ISSN 0190-0692.
- POKORNÝ, M., Tunelování CS fondů se vrací k soudu, stát chce od současného správce vrátit více než dvě miliardy. In: *Hospodářské noviny* [online]. 2017-06-29 [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-65786960-tunelovani-cs-fondu-se-vraci-k-soudu-stat-chce-od-soucasneho-spravce-vratit-vice-nez-dve-miliardy>.
- PORTER, M. E. 1998. Clusters and the New Economics of Competition. *Harvard Business Review*. Harvard University Graduate School of Business Administration Boulder, 76(6), 77–90. ISSN: 0017-8012

- RADOSEVIC, S. 1999. Transformation of science and technology systems into systems of innovation in central and eastern Europe: the emerging patterns and determinants. *Structural Change and Economic Dynamics* [online]. Elsevier, 10(3-4), 277-320 [cit. 2018-05-03]. ISSN 0954-349X. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0954349X99000168>.
- RM SYSTEM. 2016. Česká burza cenných papírů, výroční zpráva za rok 2015 [online]. [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: http://www.rmsystem.cz/docs/vyrocní_zpravy/vz_rms_2015.pdf.
- ŘEŽÁBEK, P. 2008. Konsolidační instituce a jejich historie v ČR [online]. Praha: ČNB [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/rezabek_20071105_cep.pdf
- SANKOT, O. 2015. Komparativní výhody zemí V4 a Německa – porovnání sektorů podle míry kvalifikace pracovní síly a technologické intenzity. *Současná Evropa. Oeconomica*, 20(2). ISSN 1804-1280.
- SBA. 2013. *Switzerland as a commodity trading centre* [online], SwissBanking|Factuals. [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: http://shop.sba.ch/999930_e.pdf.
- SCHWAB, K. a X. SALA I MARTIN. 2016. The Global Competitiveness Report 2016-2017. *World Economic Forum*. International Center for Competitiveness. ISBN 978-1-944835-04-0.
- SOKOL, M. 2007. Space of Flows, Uneven Regional Development, and the Geography of Financial Services in Ireland. *Growth and Change: a journal of urban and regional policy*. Wiley Periodicals, 39(2), 224-259. ISSN 1468-2257.
- SOKOL, M. 2015. Financialisation, financial chains and uneven geographical development: Towards a research agenda. *Research in International Business and Finance* [online]. 39(B), 678-685 [cit. 2018-05-02]. ISSN 0275-5319. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2015.11.007>.
- SWISSINFO. 2017. *Swiss say goodbye to banking secrecy*, [online]. 2017-01-01 [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: https://www.swissinfo.ch/eng/business/tax-evasion_swiss-say-goodbye-to-banking-secrecy-/42799134.

- TI. 2011. *Studie národní integrity* [online]. Praha: TI Česká republika. [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: http://transint.xred.cz/doc/TIC_Studie_narodni_integrity_www.pdf.
- TI. 2012. *National Integrity Report Switzerland* [online]. Bern: TI Switzerland. [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: https://issuu.com/transparencyinternational/docs/2011_nis_switzerland_en.
- TSCHOEGL, A., S. R. CHOI a D. PARK. 2002. Banks and the World's Major Banking Centers, 2000. *Review of World Economics*. Wharton School Center for Financial Institutions, University of Pennsylvania, Center for Financial Institutions Working Papers. 139(02-36).
- UNCTAD. Services (BPM6): Exports and imports by service-category and by trade-partner, 2005-2016. UNCTAD [online]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://unctadstat.unctad.org/wds/TableView/tableView.aspx?ReportId=135718>.
- UNESCO. 2016. Inbound internationally mobile students by continent of origin [databáze online]. [Paříž]. [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <http://data.uis.unesco.org/Index.aspx?queryid=172>
- ÚV ČR. 2012. Akční plán OGP ČR [online]. [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/assets/partnerstvi-pro-otevrene-vladnuti/Akcni-plan-OGP.pdf>.
- ÚV ČR. 2013. Zhodnocení Akčního plánu za rok 2013 [online]. [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/assets/partnerstvi-pro-otevrene-vladnuti/Zhodnoceni-Akcniho-planu-za-rok-2013.pdf>.
- ÚV ČR. 2016. Závěrečná sebehodnotící zpráva Akčního plánu České republiky – partnerství pro otevřené vládnutí na období let 2014 až 2016 [online]. [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <http://www.korupce.cz/assets/dokumenty/tiskove-zpravy/Zaverecna-sebehodnotici-zprava-Akcniho-planu-Ceske-republiky-Partnerstvi-pro-otevrene-vladnuti-na-obdobi-let-2014-az-2016.pdf>.
- VENCOVSKÝ, F. 1999. Dějiny bankovníctví v českých zemích. Praha: Bankovní institut. ISBN 80-7265-030-0.
- VOINESCU, R. a C. MOISOIU. 2015. Competitiveness, Theoretical and Policy Approaches. Towards a More Competitive EU. *Procedia Economics and Finance*

[online]. Elsevier Science, 22, 512-521 [cit. 2018-05-03]. ISSN 2212-5671. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S2212567115002488>.

WTO. Nedatováno. *Financial services: developments in the sector*. In: World Trade Organization [online]. [cit. 2018-05-03]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/serv_e/finance_e/finance_devel_e.htm.

YU, R., J. CAI a P. LEUNG. 2009. The normalized revealed comparative advantage index. *The Annals of Regional Science*. Springer: Western Regional Science Association. 43(1), 267-282. ISSN: 0570-1864.

ŽÍDEK, L. 2006. Transformace české ekonomiky: 1989-2004. Praha: C. H. Beck. Beckova edice ekonomie. ISBN 80-7179-922-X.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

Seznam příloh

Příloha A Výstup regresní analýzy v programu R.....	89
---	----

Příloha A Výstup regresní analýzy v programu R

Final Model Output

Model Summary

R	0.736	RMSE	2.396
R-Squared	0.541	Coef. Var	91.950
Adj. R-Squared	0.493	MSE	5.742
Pred R-Squared	0.386	MAE	1.590

RMSE: Root Mean Square Error
MSE: Mean Square Error
MAE: Mean Absolute Error

ANOVA

	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig.
Regression	514.445	8	64.306	11.199	0.0000
Residual	436.409	76	5.742		
Total	950.854	84			

Parameter Estimates

model	Beta	Std. Error	Std. Beta	t	Sig
(Intercept)	-8.114	2.337		-3.472	0.001
X1.07	-1.897	0.615	-0.508	-3.087	0.003
X1.12	1.870	0.818	0.406	2.286	0.025
X11.03	1.355	0.668	0.303	2.029	0.046
X7.09	1.169	0.464	0.324	2.520	0.014
X8.03	1.680	0.627	0.476	2.681	0.009
X8.07	-1.753	0.651	-0.470	-2.691	0.009
X9.01	3.136	0.908	0.771	3.455	0.001
X9.02	-2.986	1.180	-0.596	-2.530	0.013

Elimination Summary

Step	Variable Removed	Adj. R-Square	R-Square	C(p)	AIC	RMSE
1	X7.08	0.6263	0.4187	30.0004	426.8004	2.5651
2	X12.03	0.6263	0.4292	28.0089	424.8140	2.5419
3	X6.05	0.6261	0.4392	26.0311	422.8496	2.5197
4	X8.06	0.626	0.4488	24.0471	420.8752	2.4978
5	X1.11	0.6258	0.458	22.0777	418.9242	2.4769
6	X1.2	0.6253	0.4665	20.1451	417.0322	2.4574
7	X3.04	0.6245	0.4743	18.2585	415.2133	2.4394
8	X1.02	0.6236	0.4817	16.3813	413.4092	2.4221
9	X1.18	0.6226	0.4887	14.5213	411.6317	2.4057
10	X7.07	0.6212	0.4949	12.7330	409.9673	2.3912
11	X12.02	0.620	0.5012	10.8998	408.2308	2.3761
12	X12.04	0.6194	0.5082	8.9779	406.3538	2.3595
13	X8.08	0.6169	0.5124	7.3402	404.9225	2.3494
14	X1.1	0.6134	0.5153	5.8349	403.6928	2.3424
15	X9.03	0.6107	0.5191	4.2180	402.2845	2.3332
16	X1.17	0.6075	0.5222	2.6649	400.9696	2.3256
17	X8.05	0.6009	0.521	1.6100	400.4008	2.3284
18	X1.06	0.5966	0.5227	0.2155	399.3051	2.3243
19	X12.01	0.5919	0.5238	-1.1133	398.2963	2.3216
20	X1.19	0.589	0.5271	-2.7089	396.8882	2.3137
21	X3.01	0.5769	0.5198	-2.9955	397.3506	2.3316
22	X12.06	0.5626	0.5101	-2.9584	398.1884	2.3549
23	X1.09	0.541	0.4927	-1.9039	400.2735	2.3963
